

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ГЕОГРАФІЯ) ТА
КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНА РОБОТА»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю A4 Середня освіта
предметною спеціальністю 07 Географія
галузі знань A Освіта

Кваліфікація: Бакалавр. Середня освіта (Географія)
Професійна кваліфікація: Вчитель-бакалавр (Середня освіта (Географія))

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
ЦДУ ім. Володимира Винниченка

Голова вченої ради

_____ /Соболь Є.Ю./
(протокол № 14 від «26» травня 2025 р.)

Освітня програма вводиться в дію з 01.09.2025 р.

Ректор _____ /Соболь Є.Ю./

(наказ № 83-ун від 27 травня 2025 р.)

ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	перший (бакалаврський)
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	А Освіта
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
ПРЕДМЕТНА СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	07 Географія
ПРОФЕСІЙНА КВАЛІФІКАЦІЯ	Вчитель-бакалавр зі спеціальності А4 Середня освіта, предметної спеціальності Географія, 6 рівень НРК

РОЗРОБЛЕНО

проектною групою із розробки освітньо-професійної програми
«Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота»

Гарант освітньо-професійної програми

 _____ Онойко Ю.Ю.

ПОГОДЖЕНО

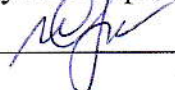
Вченою радою факультету математики,
природничих наук та технологій
Протокол № 9 від 23 травня 2025 р.

Голова вченої ради

 _____ доц. Ткачук А.І.

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри природничих наук і методик їхнього навчання
Завідувач кафедри

 _____ проф. Сальник І.В.

Протокол № 14 від 21 травня 2025 р.

ПОГОДЖЕНО

в.о. завідувача відділу забезпечення якості та
цифрового супроводу освіти

ЦДУ ім. В. Винниченка,

кандидат філологічних наук, доцент І.В. Жигора

 _____ «19» травня 2025 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма (ОПП) є нормативним документом, який регламентує нормативні, компетентістні, кваліфікаційні, організаційні, навчальні та методичні вимоги до підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення; кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми; компетентності та очікувані результати навчання, якими повинен оволодіти здобувач; форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Освітньо-професійна програма розроблена на основі Листа Міністерства освіти і науки України №1/9-239 від 28.04.2017 р., методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти (схвалених Науково-методичною радою Міністерства освіти і науки України, протокол №3 від 29.03.2016 р.), проекту Стандарту вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) та Закону України «Про вищу освіту» №1556-VII від 01.07.2014 р., який надає закладам вищої освіти право самостійно формувати освітні програми. Зміни внесені з врахуванням рекомендацій і зауважень, висловлених експертами Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти під час акредитації освітньої програми в 2020 р. та 2021 р., наказу МОН України від 30.04.2020 р. №584 «Про унесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти», професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом МОН України від 29.08.2024 р. №1225.

При розробці освітньої програми, зокрема при формуванні переліку загальних компетентностей та результатів навчання, використовувався доробок проекту Європейського Союзу «Tuning Educational Structures in Europe (TUNING)» («Гармонізація освітніх структур в Європі»). В освітньо-професійній програмі враховані вимоги і завдання Концепції Нової української школи, Державного стандарту базової середньої освіти та професійного стандарту за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти» щодо формування у майбутніх педагогічних працівників компетентностей, що забезпечуватимуть виконання професійних обов'язків на високому рівні в нових умовах. Також в даному проекті освітньої програми враховані всі вимоги пункту 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту», в якому зазначено право здобувача вищої освіти на вільний вибір навчальних дисциплін, та вимоги постанови Кабінету Міністрів України №734 від 21.06.2024 «Про затвердження Порядку проведення базової загальної середньої підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських»; постанови «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» від 30.08.2024 №1021.

Освітньо-професійна програма враховує вимоги Закону України «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій і встановлює:

- обсяг і термін навчання бакалаврів;
- інтегральні та загальні компетентності;

- фахові компетентності за спеціальністю і спеціалізацією;
- перелік і обсяг навчальних дисциплін для опанування компетентностей освітньої програми;
- вимоги до структури навчальних дисциплін.

Освітньо-професійна програма використовується під час:

- акредитації освітньої програми, інспектуванні освітньої діяльності за спеціальністю;
- планування та організації освітнього процесу;
- визначення змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації;
- професійної орієнтації здобувачів фаху.

Освітньо-професійна програма використовується для:

- ознайомлення абітурієнтів при вступі на навчання за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота»;
- складання навчальних планів та робочих навчальних планів, які визначають перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю;
- формування індивідуальних планів студента;
- формування програм навчальних дисциплін, практик, змісту індивідуальних завдань;
- визначення інформаційної бази для формування засобів діагностики;
- атестації бакалаврів за відповідною ОПП.

Користувачі освітньо-професійної програми:

- абітурієнти, які планують вступити на навчання до ЦДУ ім. В. Винниченка;
- приймальна комісія ЦДУ ім. В. Винниченка;
- здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються в ЦДУ ім. В. Винниченка;
- викладачі ЦДУ ім. В. Винниченка, які здійснюють підготовку бакалаврів за відповідною ОПП;
- екзаменаційна комісія для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за відповідною ОПП.

Освітньо-професійна програма погоджена з вченою радою факультету математики, природничих наук та технологій, схвалена та затверджена вченою радою Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Ця освітньо-професійна програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Освітньо-професійна програма розроблена на основі компетентнісного підходу підготовки фахівця у галузі знань А Освіта за предметною спеціальністю 07 Середня освіта (Географія), який отримує **кваліфікацію:**

«Ступінь вищої освіти – бакалавр, галузь знань – А Освіта, спеціальність – А4 Середня освіта, предметна спеціальність – 07 Географія», **професійну кваліфікацію:** «Вчитель-бакалавр зі спеціальності А4 Середня освіта, предметної спеціальності Географія, 6 рівень НРК».

Освітньо-професійну програму розроблено **робочою групою** кафедри природничих наук і методик їхнього навчання Центральноукраїнського державного університету (ЦДУ) імені Володимира Винниченка із залученням представників роботодавців, органів студентського самоврядування та зовнішніх стейкхолдерів:

Онойко Юрій Юрійовичем, кандидатом географічних наук, доцентом, доцентом кафедри природничих наук і методик їхнього навчання Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка, **гарант освітньої програми;**

Масловою Наталією Миколаївною, кандидатом географічних наук, доцентом, доцентом кафедри природничих наук і методик їхнього навчання Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка;

Сільченко Юлією Юрійівною, кандидатом географічних наук, доцентом, доцентом кафедри природничих наук і методик їхнього навчання Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка;

Знахаренко Олександром Маратовичем, представником роботодавців, заступником голови громадської організації «Кіровоградська обласна організація роботодавців туристичних агентств, готелів та санаторно-курортних закладів», директор туристичного агентства «Райдо тур»;

Павленко Світланою Олександрівною, представником роботодавців, директором комунального закладу «Ліцей «Центральний» Кропивницької міської ради, вчителем географії;

Охріменком Миколою Миколайовичем, представником органів студентського самоврядування, старостою академічної групи ГК21Б факультету математики, природничих наук та технологій Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка;

Сидоровою Аліною Андріївною, представницею органів студентського самоврядування, старостою академічної групи ГК23Б факультету математики, природничих наук та технологій Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Зовнішні стейкхолдери:

1. *Павленко Світлана Олександрівна*, представник роботодавців, директор комунального закладу «Ліцей «Центральний» Кропивницької міської ради, вчитель географії.

2. *Хлань Людмила Миколаївна*, завідувач науково-методичної лабораторії природничо-математичних дисциплін комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського».

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів додаються.

1. Профіль освітньої програми «Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота»

Profile of the Educational Program «Secondary Education (Geography) and Local Lore and Tourism Activity»

1. Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University Факультет математики, природничих наук та технологій Faculty of Mathematics, Natural Sciences and Technologies Кафедра природничих наук і методик їхнього навчання Department of natural sciences and their teaching methods
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти – бакалавр. Галузь знань – А Освіта, спеціальність – А4 Середня освіта, предметна спеціальність – 07 Географія. Професійна кваліфікація – вчитель-бакалавр зі спеціальності А4 Середня освіта, предметної спеціальності Географія, 6 рівень НРК.
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота» / «Secondary Education (Geography) and Local Lore and Tourism Activity»
Форма здобуття освіти	Інституційна (очна (денна, заочна).
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний 240 кредитів ЄКТС термін навчання 3 роки 10 місяців Bachelor's diploma, single, 240 credits ECTS. Studying period: 3 years 10 months
Термін навчання	3 роки 10 місяців / 3 years 10 months
Наявність акредитації	Акредитована. Сертифікат про акредитацію освітньої програми № 3664, від 07.12.2022, дійсний до 01.07.2026 року
Цикл/рівень	Перший (бакалаврський) рівень: НРК України – 6 рівень, FQ ENEA – перший цикл, EQF LLL – 6 рівень
Передумови	Наявність повної загальної середньої освіти (профільної середньої освіти), або освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, або освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, або освітнього ступеня молодшого бакалавра, або особи, які здобули раніше такий самий або вищий ступінь (рівень) вищої освіти або здобувають його не менше одного року та виконують у повному обсязі індивідуальний навчальний план
Мова викладання	Українська (окремі освітні компоненти викладаються англійською мовою)
Термін дії освітньої програми	До повного завершення періоду навчання або наступного оновлення освітньої програми

Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://www.cusu.edu.ua/ua/osvita/osvitni-prohramy/13633-osvitni-prohramy-bakalavr
2. Мета освітньої програми	
Підготовка висококваліфікованих, конкурентоздатних фахівців для освітньої галузі з високим рівнем загальної та професійної компетентності, інтелектуальної активності, соціальної відповідальності, які спроможні розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності вчителя географії та організатора краєзнавчо-туристичної роботи, зумовлені закономірностями й особливостями сучасної теорії та методики навчання географії, педагогіки та інших наук. Комплексна підготовка конкурентоспроможних учителів географії, здатних працювати на рівні сучасних освітньо-виховних технологій в умовах інтеграції в загальноєвропейське співтовариство та впроваджувати інновації в професійну діяльність. Формування генерації української інтелігенції, яка здатна виділяти й розв'язувати пріоритетні проблеми розвитку суспільства, зокрема у сфері освіти, мати активну й творчу позицію громадянина України, займатися навчанням і вихованням учнівської молоді. Формування загальних та професійних компетентностей, що забезпечують вільний доступ до працевлаштування та здобуття наступного рівня вищої освіти.	
3. Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, предметна спеціальність)	Галузь знань: А Освіта Спеціальність: А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями) Предметна спеціальність: Географія Об'єкт вивчення: освітній процес у закладах загальної середньої освіти за предметною спеціальністю «Географія» та організація краєзнавчо-туристичної роботи. Цілі навчання: підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі у закладах загальної середньої освіти, зокрема при викладанні географії, організації краєзнавчо-туристичної роботи, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій; фахівців, які готові опанувати і запроваджувати сучасні методики та технології навчання географії в системі загальної середньої освіти і в сфері організатора краєзнавчо-туристичної діяльності. Теоретичний зміст предметної області: сучасні теоретичні засади географії, комплекс педагогічних, географічних та краєзнавчо-туристичних дисциплін, спрямований на компетентнісне навчання географії у закладах загальної середньої освіти та в сфері організатора краєзнавчо-туристичної діяльності. Методи, методики та технології: психолого-педагогічні методи викладання і навчання, виховання й розвитку; методики навчання географії та організації краєзнавчо-туристичної роботи; класичні та інноваційні освітні технології; цифрові технології.
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна, що має прикладну орієнтацію. Передбачає підготовку до виконання функціональних обов'язків вчителя географії у закладах загальної середньої освіти, організатора краєзнавчо-туристичної роботи. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра має прикладний характер: структура програми передбачає динамічне,

	інтегративне та інтерактивне навчання. Програма пропонує комплексний підхід до здійснення діяльності у сфері освіти та реалізує це через навчання та практичну підготовку. Дисципліни, включені в програму, орієнтовані на актуальні напрями, в рамках яких можлива подальша професійна та наукова кар'єра здобувача. Водночас, значна частина освітніх компонентів мають практичну спрямованість в контексті підготовки до майбутньої професійної діяльності вчителем географії закладу загальної середньої освіти. Це зокрема навчальні практики та виробничі практики в закладах загальної середньої освіти. Освітні компоненти програми базуються на загальноновизнаних теоретичних положеннях психолого-педагогічних наук та методики, а також на результатах сучасних наукових досліджень у царині цих наук. Вагома частина освітніх компонентів спрямована і на оволодіння фундаментальними знаннями у сфері географії.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Спеціальна. Формування та розвиток професійних компетентностей для здійснення діяльності вчителя географії та організатора краєзнавчо-туристичної роботи. Випускники освітньої програми здатні застосовувати сучасні методи та методики навчання для організації освітнього процесу, впроваджувати інноваційні технології у освітній простір закладів загальної середньої освіти. Програма є гнучкою та адаптивною до потреб сучасного освітнього середовища і передбачає можливість співпраці з іншими університетами на засадах академічної мобільності. Програма дозволяє всебічно вивчити специфіку освітньої сфери, передбачає можливість подальшої освіти та кар'єрного зростання. Випускники програми зможуть успішно працевлаштовуватися в закладах загальної середньої освіти, спеціальної та позашкільної освіти. Програма відповідає вимогам що висуваються до сучасних державних освітніх та професійних стандартів, готує фахівців, які можуть успішно працювати в українській системі освіти. <i>Ключові слова:</i> бакалавр, вчитель, географія, педагогічна майстерність, професійні компетентності, методика навчання географії, краєзнавчо-туристична робота.
Особливості програми	Міждисциплінарна та багатопрофільна підготовка вчителя географії та організатора краєзнавчо-туристичної роботи. Вимагає проведення навчальних практик та виробничої (педагогічної) практики у школі. Унікальність освітньої програми проявляється зокрема у впровадженні значної кількості дисциплін психолого-педагогічного та методичного блоку (педагогіка та інклюзивна освіта, психологія, вікова фізіологія та здоров'я дітей і підлітків, методика навчання географії, шкільний курс географії, інноваційні технології навчання географії, методика організації краєзнавчо-туристичної роботи, розробка та організація туристських турів та маршрутів), краєзнавчо-туристичних дисциплін (спрямованих на формування ключових компетентностей організатора краєзнавчо-туристичної роботи у

	зкладах загальної середньої освіти та позашкільної освіти учнівської молоді), розширенні практичної підготовки (навчальні, виробничі практики).															
4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання																
Придатність до працевлаштування	<i>Працевлаштування випускників:</i> Заклади загальної середньої освіти, спеціалізованої і позашкільної освіти. Відповідно до професійного стандарту, затвердженого Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України №2736 від 23.12.2020 р., випускники освітньої програми можуть працювати за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти» та займати посаду вчителя географії. Професійні назви робіт за чинним державним класифікатором професій ДК 003:2010 зі змінами від 13.12.2024 р. №27751: 2320 Вчитель закладу загальної середньої освіти 2320 Вчитель спеціалізованого закладу загальної середньої освіти 1229.6 Керівник гуртка 1229.6 Начальник табору туристського 2359.2 Інші професіонали в галузі навчання Назва виду економічної діяльності, секції, розділу, групи та класу економічної діяльності та їхній код (згідно з Національним класифікатором України ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності»): <table border="1"> <tr> <td>Код</td> <td>Найменування</td> <td>ISIC</td> </tr> <tr> <td>Секція Р</td> <td>ОСВІТА</td> <td>Р</td> </tr> <tr> <td>Розділ 85</td> <td>Освіта</td> <td>85</td> </tr> <tr> <td>Група 85.3</td> <td>Середня освіта</td> <td>852</td> </tr> <tr> <td>Клас 85.31</td> <td>Загальна середня освіта</td> <td>8521</td> </tr> </table>	Код	Найменування	ISIC	Секція Р	ОСВІТА	Р	Розділ 85	Освіта	85	Група 85.3	Середня освіта	852	Клас 85.31	Загальна середня освіта	8521
Код	Найменування	ISIC														
Секція Р	ОСВІТА	Р														
Розділ 85	Освіта	85														
Група 85.3	Середня освіта	852														
Клас 85.31	Загальна середня освіта	8521														
Подальше навчання	Можливість навчання за програмою: другого (магістерського) рівня вищої освіти, 8 рівня НРК, другого циклу FQ-EHEA та 7 рівня EQF-LLL															
5. Викладання та оцінювання																
Викладання та навчання	Освітній процес побудований на основі студентоцентрованого, практико-орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного та міждисциплінарного підходів. Викладання передбачає проведення лекцій, семінарських, практичних та тренінгових занять, самостійну роботу, групове та індивідуальне консультування, індивідуальний супровід науково-дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. Навчання відбувається через проходження різноманітних видів практик. Усі освітні ресурси та навчально-методичне забезпечення для самостійної роботи з дисциплін доступні в університетському віртуальному навчальному середовищі (Google Classroom) на платформі Google Workspace for Education. Онлайн-комунікація учасників освітнього процесу може															

	здійснюватися через засоби комунікації, убудовані до системи управління навчанням (LMS), електронну пошту, відеоконференції (GoogleMeet, Zoom, Skype та ін.), форуми, чати, сервіси Google Workspace for Education тощо. Університет надає інформаційну підтримку щодо участі студентів у конкурсах на отримання іменних стипендій, премій, грантів (у тому числі міжнародних). Вона також сприяє участі студентів у студентських наукових олімпіадах та конкурсах, сприяє участі здобувачів у студентських наукових олімпіадах, конкурсах, що створює освітню платформу для формування hard та soft skills. Програми освітніх компонентів постійно переглядаються: для забезпечення їх відповідності потребам здобувачів, роботодавців та інших стейкхолдерів.
Оцінювання	Оцінювання результатів навчання за освітньою програмою здійснюється на принципах об'єктивності, системності, відкритості, прозорості, доступності, з урахуванням індивідуальних можливостей студентів. Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня національна шкала (відмінно, добре, задовільно, незадовільно; зараховано/не зараховано) та кредитна трансферно-накопичувальна (100-бальна) система (ЄКТС), яка передбачає оцінювання студентів за всі види аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності. Формами контролю знань здобувачів освітньої програми є поточний, модульний і підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи. Модульний контроль проходить після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Після проведення модульного контролю з усіх змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектор дисципліни визначає загальний рейтинг здобувача з навчальної роботи. Підсумковий контроль передбачає семестровий контроль та атестацію здобувачів вищої освіти. Здобувач допускається до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, завдань, передбачених робочим навчальним планом на семестр із відповідної навчальної дисципліни. Проведення семестрового контролю у формах екзамену чи заліку з конкретної навчальної дисципліни регламентує «Положення про організацію освітнього процесу в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (https://shorturl.cusu.edu.ua/19o). Атестація випускників освітньої програми проводиться у формі кваліфікаційного екзамену. Критерії оцінювання знань з кожної дисципліни затверджуються кафедрою і доводяться до відома студентів на першому занятті. Система оцінювання будується на умовах академічної доброчесності та прозорості.

6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати професійні проблеми та спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти та організації краєзнавчо-туристичної роботи, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук та географічної науки, застосовувати інноваційні технології в роботі, критично та творчо мислити.
Загальні компетентності (ЗК)	Системні компетентності: ЗК1 – базові знання з дисциплін соціально-гуманітарної підготовки в обсязі, необхідному для засвоєння фахових дисциплін та професійної діяльності вчителя. ЗК2 – здатність до критичного осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей, зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань і пояснень, що їх обґрунтовують, до осіб, які навчаються. ЗК3 – здатність до проведення дослідницької та/або інноваційної діяльності. ЗК4 – здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, набувати соціальні навички (soft skills), спеціалізовані концептуальні знання в процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, усвідомлення можливості навчання впродовж життя. ЗК5 – здатність застосовувати набуті знання на практиці, критично сприймати інформацію, виявляти та розв'язувати проблеми, генерувати нові ідеї (креативність), приймати обґрунтовані рішення, адаптуватися та діяти в новій ситуації, бути ініціативним та підприємливим (підприємницька компетентність). ЗК6 – навички забезпечення безпеки життєдіяльності та здорового способу життя, збереження здоров'я і високої працездатності. Інструментальні компетентності: ЗК7 – навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у процесі навчання або дослідження, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК8 – здатність до прийняття ефективних рішень у складних і непередбачуваних умовах у професійній діяльності, що потребує застосування нових підходів та прогнозування, відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність). ЗК9 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК10 – здатність спілкуватися та здобувати освіту державною мовою (як усно, так і письмово), використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності, розвивати мовно-комунікативні навички учнів. Міжособистісні компетентності: ЗК11 – навички міжособистісної взаємодії, уміння працювати автономно та в команді, спілкуватись з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність);

здатність реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства; здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина, усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина (громадянська компетентність).

ЗК12 – здатність діяти на засадах етичних міркувань (мотивів), педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами, дотримуватися гендерної рівності, виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, виражати національну та культурну ідентичність, творчо самовиражатись (культурна компетентність), застосовувати соціальні навички (soft skills).

**Додаткова загальна компетентність,
визначена програмою навчальної дисципліни
«Теоретична підготовка БЗВП»***

ЗК* – Здатність захищати Батьківщину**

* Порядок проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських, затверджений постановою КМУ від 21.06.2024 № 734;

Лист Генерального штабу ЗСУ від 01.05.2025 №300/1/С/3679 «Про погодження програм»;

Лист МОН України Про запровадження базової підготовки здобувачів освіти» від 14.03.2024 №1/4893-25.

** Дисципліна «**Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки**» (Теоретична підготовка БЗВП) – є обов'язковою для здобувачів вищої освіти чоловічої статі віком 18-25 років (жіночої статі – за власним бажанням) і навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти;

Відповідно до ст.101 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» базова підготовка проводиться з метою здобуття громадянами України військово-облікової спеціальності, навичок і умінь, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. БЗВП є елементом підготовки громадян до військової служби, як першої складової військового обов'язку громадян, визначеного ст.1 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»;

Відповідно до част. 4-ї ст.101 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», п.7 Порядку базова підготовка включається до освітніх програм і навчальних планів закладів вищої освіти усіх форм власності як окрема навчальна дисципліна і складається з теоретичної підготовки в обсязі 3 кредитів ЄКТС, яка проводиться в цих закладах освіти, та практичної підготовки в обсязі 7 кредитів ЄКТС. «Теоретична підготовка БЗВП» як окрема навчальна дисципліна на підставі закону включається закладами освіти до освітніх програм і навчальних планів денної та дуальної форм здобуття освіти в обсязі трьох кредитів ЄКТС.

	«Теоретична підготовка БЗВП», як вибіркова дисципліна, може включатись в спеціальний додатковий розділ опису освітньої програми, який не передбачений прямо в част. 1-й ст.91 Закону України «Про вищу освіту».
Фахові (предметні) компетентності (ФК)	ФК1 – здатність демонструвати знання теоретико-методологічних основ та історії розвитку географічної науки, використовувати поняттєво-термінологічний апарат, концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному). ФК2 – здатність застосовувати базові знання з природничих наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних ресурсів та природокористування, природних комплексів. ФК3 – здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному та освітньо-науковому інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності, ефективно та вільно передавати географічні ідеї, принципи та теорії письмовими, усними та візуальними засобами, в тому числі за допомогою інформаційних технологій; використовувати інновації у професійній діяльності, ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси. ФК4 – володіння методикою географічних та педагогічних досліджень, здатність виконувати польові дослідження природних і суспільних об’єктів та процесів, педагогічні дослідження, застосовувати наукові методи досліджень, інтерпретувати отримані результати досліджень, застосовувати їх у професійній діяльності. ФК5 – здатність до виконання функціональних обов’язків вчителя географії та класного керівника, педагогічного мислення, осмислення та аналізу педагогічної дійсності, застосування творчого підходу, різних підходів до розв’язування педагогічних проблем і ситуацій, планування навчально-виховної роботи з дітьми, педагогами та батьками, застосування індивідуального підходу, розвитку творчих здібностей та критичного мислення в учнів, активізації пізнавальної діяльності, дотримання педагогічного такту, взаємодії з колегами на засадах партнерства; моніторингу власної педагогічної діяльності, визначення індивідуальних професійних потреб та професійного саморозвитку впродовж життя. ФК6 – здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів, психологічні особливості засвоєння ними навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції освітньо-виховного процесу у середній школі, результатів конкретних педагогічних впливів, створювати сприятливий позитивний емоційний клімат на уроці, мотивувати учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність, конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, управляти учнівським колективом, організувати комунікацію учнів, формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її

частиною, створювати рівноправне особистісно зорієнтоване (суб'єкт-суб'єктне), справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціокультурних та економічних особливостей, розвитку у них позитивної самооцінки та я-ідентичності; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК7 – здатність застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів ключових і предметних компетентностей, наскрізних умінь та ціннісного ставлення, здійснення міжпредметних зв'язків географії відповідно до вимог державного стандарту з освітньої галузі «Природничача» Державного стандарту базової середньої освіти та концепції Нової української школи.

ФК8 – здатність моделювати зміст навчання географії відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів, планувати, організовувати та конструювати процес навчання географії в школі відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, з врахуванням санітарно-гігієнічних вимог, основних дидактичних принципів, вікових та індивідуальних особливостей учнів; добирати і використовувати в освітньому процесі сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів, у тому числі й інформаційні та цифрові; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу.

ФК9 – здатність орієнтуватися на місцевості за допомогою різних засобів, включаючи небесні світила, компас, карту; проєктувати і складати різноманітні тематичні карти, аналізувати інформацію за географічними картами, атласами та іншими картографічними творами, використовувати ГІС-технології в обсязі, необхідному для роботи вчителя географії та вирішення задач, пов'язаних із просторово-розподіленою інформацією в середовищі ГІС.

ФК10 – здатність до системного географічного мислення, критичного сприйняття інформації, розуміння та пояснення основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації, уміння встановлювати географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства.

ФК11 – здатність до розуміння та пояснення особливостей фізико-географічних об'єктів у геосферах, взаємозв'язків у ландшафтах та біогеоценозах; географічного аналізу закономірностей просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояву фізико-географічних закономірностей у межах океанів, материків, України та її регіонів.

ФК12 – здатність пояснювати геоекологічні аспекти функціонування природно-техногенних систем, прагнення до збереження навколишнього середовища, раціонального природокористування, охорони ландшафтного різноманіття та біорізноманіття, природоохоронної та природно-заповідної діяльності, розуміти та пояснювати стратегію збалансованого розвитку людства.

ФК13 – здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, населення, культури та релігій, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах.

ФК14 – здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній та позашкільній діяльності.

ФК15 – здатність застосовувати знання теоретичних основ рекреаційної географії, краєзнавства та туризму в професійній діяльності, характеризувати закономірності просторової організації рекреаційних та туристичних ресурсів світу, окремих країн та України.

ФК16 – здатність організовувати краєзнавчо-туристичну роботу в закладах освіти, планувати та проводити краєзнавчо-туристичні заходи, розробляти туристичні маршрути і тури відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, основ гігієнічного та медичного забезпечення, особливостей фізичного розвитку учнів.

ФК17 – здатність організовувати шкільне та туристичне краєзнавство, проводити краєзнавчо-туристичні дослідження своєї місцевості, збирати, упорядковувати і використовувати краєзнавчі матеріали, працювати з різними джерелами краєзнавчої інформації.

ФК18 – здатність розробляти різні види екскурсій з урахуванням пізнавальних потреб, культури, релігії рекреанта, на підставі знань ресурсів рекреаційного регіону, існуючих технологій розробки екскурсійної програми, методик проведення екскурсій; володіння методикою організації музейної справи.

**Додаткові спеціальні компетентності,
визначені програмою навчальної дисципліни
«Теоретична підготовка БЗВП»* СК***

Українська ідентичність: розуміння ключових аспектів української національної ідентичності, включаючи мову, культуру, традиції, державний устрій та історичні постаті.

Психологічна стійкість: володіння техніками та методами саморегуляції для підтримки психологічної стійкості.

Тактична розвідка та озброєння: знання розвідувальних ознак розташування військової техніки противника та основних засобів ураження, які він застосовує.

Зв'язок та комунікація: розуміння основних способів зв'язку, тактичних сигналів, правил переговорів та дій при застосуванні РЕБ.

Захист від надзвичайних ситуацій: знання ознак ядерного вибуху, хімічної атаки, застосування біологічної зброї, засобів захисту та дій на зараженій місцевості.

Орієнтування та навігація: вміння орієнтуватися на місцевості за допомогою різних засобів, включаючи небесні світила, компас, карту.

Інженерна підготовка та вибухові речовини: знання інженерного обладнання, маскування, мін, інженерних загороджень та заходів безпеки при поводженні з вибуховими речовинами.

Військовий статут та обов'язки: розуміння вимог статутів ЗСУ,

	обов'язків, прав та відповідальності військовослужбовців. Домедична допомога та тактична медицина: володіння алгоритмами домедичної допомоги в умовах бою та принципами тактичної медицини. Основи загальновійськового бою: знання основ бою, бойових можливостей підрозділів, тактики застосування БпЛА та дій в різних бойових ситуаціях. Вогнева підготовка: знання характеристик зброї, принципів стрільби, правил спостереження, цілевказівки та заходів безпеки. Пересування та виживання: вміння організовувати переміщення на контрольованій противником території та забезпечувати життєдіяльність в автономних умовах. Міжнародне гуманітарне право: розуміння основних термінів та понять МГП, а також відповідальності за порушення його норм.
7. Програмні результати навчання	
Програмні результати навчання за спеціальністю (ПРН)	Знання і розуміння <i>Студент:</i> ПРН1 – <i>знає та розуміє</i> теоретико-методологічні основи та історію розвитку географічної науки, зокрема, понятійно-термінологічний апарат, концепції, парадигми, теорії географії, географічну номенклатуру; ПРН2 – <i>описує</i> основні механізми функціонування природних комплексів, суть територіальної організації суспільства, окремих їх компонентів, <i>класифікує</i> зв'язки і залежності між компонентами, <i>знає</i> причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них; ПРН3 – <i>знає і розуміє</i> принципи і закономірності будови і функціонування ландшафтної оболонки Землі, особливості фізико-географічних об'єктів і процесів у геосферах, взаємозв'язків у ландшафтах та біогеоценозах; <i>пояснює</i> закономірності просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояв фізико-географічних закономірностей на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях, у межах океанів, материків, України та її регіонів; <i>розуміє</i> геоecологічні аспекти функціонування природно-техногенних систем та <i>усвідомлює</i> важливість охорони навколишнього середовища; ПРН4 – <i>знає</i> психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів, вікові та індивідуальні особливості учнів, психологічні особливості засвоєння ними навчальної інформації, сучасні теоретичні та прикладні основи методики навчання географії в закладі загальної середньої освіти; ПРН5 – <i>знає</i> вимоги безпеки життєдіяльності й охорони праці в закладі загальної середньої освіти, санітарно-гігієнічні вимоги до організації освітнього процесу; володіє навичками забезпечення здорового способу життя, збереження здоров'я і високої працездатності; ПРН6 – <i>знає та розуміє</i> закономірності територіальної організації суспільного виробництва, населення, культури та релігій, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах. ПРН7 – <i>володіє</i> базовими знаннями з дисциплін суспільно-

гуманітарної підготовки, оцінює і прогнозує політичні, економічні, соціальні, культурні процеси та явища.

Уміння

Студент:

ПРН8 – застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення; *орієнтується* у світовому й національному географічному та освітньо-науковому інформаційному просторі; *здійснює пошук і критично оцінює* інформацію, *оперує* нею у професійній діяльності, ефективно та вільно *передає* географічні ідеї, принципи та теорії письмовими, усними та візуальними засобами, в тому числі за допомогою інформаційних технологій; ефективно *використовує* інновації у професійній діяльності, створює (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси;

ПРН9 – застосовує базові знання з природничих наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних комплексів;

ПРН10 – географічно *мислить, критично сприймає* інформацію; *пояснює* основні фізико-географічні та суспільно-географічні процеси, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації; *встановлює* географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства;

ПРН11 – *встановлює* закономірності територіальної організації суспільного виробництва та населення, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах;

ПРН12 – *уміє* орієнтуватися на місцевості за допомогою різних засобів, включаючи небесні світила, компас, карту; планує маршрути та рухається за ними; *складає* різноманітні тематичні карти, застосовуючи різні графічні прийоми, *аналізує інформацію* за географічними картами, атласами та іншими картографічними творами; *застосовує* ГІС-технології в обсязі, необхідному для роботи вчителя географії та для вирішення задач, пов'язаних з просторово-розподіленою інформацією в середовищі ГІС;

ПРН13 – *володіє* методикою географічних та педагогічних досліджень, *виконує* польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, *застосовує* наукові методи досліджень, *інтерпретує* отримані результати досліджень, *застосовує* їх у професійній діяльності;

ПРН14 – *застосовує* набуті географічні та психолого-педагогічні компетентності, сучасні методики й освітні технології, в тому числі й інформаційні, для формування в учнів ключових і предметних компетентностей, наскрізних умінь та ціннісного ставлення, здійснення міжпредметних зв'язків та формування основ цілісної природничо-наукової картини світу, відповідно до вимог державного стандарту з освітньої галузі «Природничача» Державного стандарту базової середньої освіти та концепції Нової української школи;

ПРН15 – *виконує* функціональні обов'язки вчителя географії та класного керівника, педагогічно *мислить, аналізує* педагогічну

дійсність, застосовує творчий підхід до педагогічної діяльності, різні підходи до розв'язування педагогічних проблем і ситуації, *планує* навчально-виховну роботу з дітьми, педагогами та батьками, *застосовує* індивідуальний підхід, *розвиває* творчі здібності та критичні мислення в учнів, *активізує* пізнавальну діяльність, *дотримується* педагогічного такту; *моніторить* власну педагогічну діяльність, *визначає* індивідуальні професійні потреби та професійно саморозвивається впродовж життя.

ПРН16 – *враховує* в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів, психологічні особливості засвоєння ними навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції освітньо-виховного процесу у середній школі, результатів конкретних педагогічних впливів; *застосовує* методики психодіагностики у школі з метою здійснення диференційного навчання і оптимізації навчально-виховного процесу, *прогнозує* розвиток та виховання особистості дитини, результати конкретних педагогічних впливів, *створює* сприятливий позитивний емоційний клімат на уроці, *мотивує* учнів та *організовує* їхню пізнавальну діяльність, конструктивно та безпечно *взаємодіє* з учасниками освітнього процесу;

ПРН17 – *володіє* основами професійної культури при підготовці та редагуванні текстів державною мовою зі спеціальності та предметної спеціалізації, а також *володіє* однією з іноземних мов на рівні, необхідному для роботи з навчально-методичною літературою зі спеціальності та предметної спеціалізації;

ПРН18 – *моделює* зміст навчання географії відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів, *планує, організовує та конструює* процес навчання географії в школі відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог, основних дидактичних принципів, вікових та індивідуальних особливостей учнів, *добирає і використовує* в освітньому процесі сучасні та ефективні методики і технології навчання, в тому числі й інформаційні та цифрові; *оцінює та моніторить* результати навчання учнів на засадах компетентісного підходу; реалізує краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній та позашкільній діяльності.

Комунікація

Студент:

ПРН19 – *організовує* співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях), визначає оптимальні шляхи організації учнівського колективу в різних видах діяльності; *взаємодіє* з колегами на засадах партнерства та спілкується з представниками інших професійних груп різного рівня, *залучає* батьків до освітнього процесу на засадах партнерства;

ПРН20 – *розуміє* значення культури як форми людського існування, *цінує* різноманіття та мультикультурність світу, *виявляє повагу та цінує* українську національну культуру, *виражає* національну та культурну ідентичність, творчо самовиражається, *застосовує* соціальні навички (soft skills), керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу, співробітництва та гендерної рівності,

педагогічно підтримує осіб з особливими освітніми потребами.

Автономія і відповідальність

Студент:

ПРН21 – самостійно *організовує* процес навчання, *створює* рівноправне особистісно зорієнтоване (суб'єкт-суб'єктне), справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціокультурних та економічних особливостей, *розвиває* в учнів позитивну самооцінку та я-ідентичність, здійснює педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху; реалізовує свої права і обов'язки як члена суспільства та допомагає реалізуватися учням, усвідомлює цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина, поширює дані цінності серед учнів; *здатний реалізовувати* свої права та обов'язки як члена суспільства.

ПРН22 – *застосовує* знання теоретичних основ рекреаційної географії, краєзнавства та туризму в професійній діяльності, характеризує закономірності просторової організації рекреаційних та туристичних ресурсів світу, окремих країн та України.

ПРН23 – *моделює, організовує та проводить* краєзнавчо-туристичні заходи, *вміє розробляти* туристські маршрути та тури відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, основ гігієнічного та медичного забезпечення, особливостей фізичного розвитку учнів.

ПРН24 – *організовує* шкільне та туристичне краєзнавство, *проводить* краєзнавчо-туристичні дослідження своєї місцевості, *збирає, упорядковує і використовує* краєзнавчі матеріали, *вміє працювати* з різними джерелами краєзнавчої інформації

ПРН25 – *розробляє* різні види екскурсій з урахуванням пізнавальних потреб, культури, релігії рекреанта, на підставі знань ресурсів рекреаційного регіону, існуючих технологій розробки екскурсійної програми, методик проведення екскурсій; *володіє* методикою організації музейної справи.

Додаткові результати навчання, визначені програмою навчальної дисципліни «Теоретична підготовка БЗВП»* ПРН*

Психологічна допомога: вміння надавати першу психологічну допомогу та самодопомогу в стресових ситуаціях.

Аналіз інформації: здатність аналізувати інформацію, отриману в результаті спостереження, для прийняття обґрунтованих рішень.

Зв'язок та комунікація: вміння використовувати основні засоби зв'язку, тактичні сигнали та усувати типові несправності радіостанцій.

Захист від надзвичайних ситуацій: вміння використовувати протигази та захисний комплект, а також діяти за сигналом «Хімічна тривога».

Орієнтування та навігація: вміння орієнтуватися на місцевості за картою та без неї, планувати маршрути та рухатися за ними.

	Інженерна підготовка: вміння облаштувати одиночні та парні окопи, а також маскувати позиції. Військовий статут та дисципліна: вміння дотримуватися вимог статутів ЗСУ та застосовувати їх у повсякденній діяльності. Домедична допомога та евакуація: вміння евакуювати поранених різними способами, надавати першу допомогу при пораненнях, кровотечах та отруєннях, а також здійснювати медичну евакуацію. Ведення бойових дій: вміння виконувати обов'язки солдата в оборонному та наступальному бою, знищувати бронетехніку противника, маневрувати на полі бою та діяти при різних видах атак. Вогнева підготовка: вміння застосовувати зброю, проводити її перевірку та пристрілювання, а також метати ручні гранати різних типів. Виживання та автономність: вміння організувати місця розташування підрозділу, протидіяти впливу природних умов та виживати в автономних умовах. Поводження з військовополоненими: вміння дотримуватися норм поведження з військовополоненими.
8. Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Робоча група: 3 кандидати наук; 2 представники роботодавців; 2 представники органів студентського самоврядування. Гарант освітньої програми та керівник робочої групи: Онойко Юрій Юрійович – кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри природничих наук і методик їхнього навчання Центральногоукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка. Кадрове забезпечення відповідає вимогам п. 35, п. 37 та п. 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності. До реалізації програми залучаються 6 науково-педагогічних працівників, усі з яких (100%) мають науковий ступінь або вчене звання. Підготовку фахівців здійснюють кандидати наук, доценти за профілем освітньої програми. Також до освітнього процесу залучені представники роботодавців та інших зовнішніх стейкхолдерів. НПП, які забезпечують освітній процес на ОПП регулярно проходять підвищення кваліфікації та стажування. Стратегія підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів відповідає чинній нормативній базі ЦДУ («Положення про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників ЦДУ» (http://surl.li/kbbre), «Положення про академічну мобільність науково-педагогічних працівників ЦДУ» (http://surl.li/kmrdc). Викладачі систематично проходять стажування та підвищення кваліфікації й впроваджують результати підвищення кваліфікації в наукову та педагогічну діяльність. До освітнього процесу залучаються професіонали з досвідом дослідницької, інноваційної, творчої роботи та роботи за фахом.

Матеріально-технічне забезпечення	Матеріально-технічне забезпечення відповідає ліцензійним вимогам щодо надання освітніх послуг у сфері вищої освіти і є достатнім для забезпечення якості освітнього процесу щодо підготовки вчителів географії та організаторів краєзнавчо-туристичної роботи. Для реалізації концепції освітньої діяльності наявні всі необхідні структурні, фінансові, технічні ресурси, що відповідають діючим нормам і забезпечують проведення усіх видів навчальної та науково-дослідницької роботи студентів, передбачених освітньою програмою: навчальні корпуси з лекційними аудиторіями, оснащеними мультимедійною технікою, лабораторіями, комп'ютерними класами, спортивний зал, бібліотека, соціальна інфраструктура університету, забезпечення гуртожитком, стипендіальне забезпечення, санаторій-профілакторій. На кафедрі створено кабінет методики навчання географії. Додатково функціонує кабінет методики навчання природничих наук. Стан приміщень засвідчено санітарно-технічними паспортами, що відповідають існуючим нормативним актам. Є широкі можливості для застосування в освітньому процесі ноутбуків, мультимедійних проекторів, мультимедійних та інтерактивних дошок. Для забезпечення викладання географічних дисциплін є необхідні картографічні матеріали (ліцензована електронна версія Національного атласу України (на 20 комп'ютерів); комплект атласів «Атлас Вчителя»; загальногеографічні та тематичні карти, комплекти атласів з географії для 10-11 класів загальноосвітніх шкіл, шкільні підручники географії тощо). Для викладання дисциплін краєзнавчо-туристичного циклу наявне відповідне туристичне спорядження. При плануванні, розподілі й наданні навчальних ресурсів і забезпеченні підтримки здобувачів вищої освіти враховуються потреби різноманітного студентського контингенту (такого як студенти: з досвідом, працюючі, з особливими освітніми потребами) та принципи студентоцентрованого навчання. Внутрішнє забезпечення якості освіти гарантує, що всі необхідні ресурси відповідають цілям навчання, є загальнодоступними, а студентів поінформовано про їх наявність. Наявна матеріально-технічна база забезпечує можливість проведення всіх видів лабораторної, практичної, дисциплінарної та міждисциплінарної підготовки й науково-дослідної роботи студентів. У ЗВО діє бібліотечний комплекс площею 2186,9 м² із читальними залами площею 577,6 м² на 360 місць. Площа приміщень для занять студентів – 10468,9 м². Матеріально-технічне забезпечення дозволяє організувати освітній процес протягом усього циклу підготовки за освітньою програмою. Стан приміщень засвідчено санітарно-технічними паспортами, що відповідають існуючим нормативним актам. Здобувачі повною мірою забезпечені соціальною інфраструктурою Університету (https://cusu.edu.ua/ua/studentu) та мають змогу користуватися: - спортивною та тренажерною залами;

- залом атлетичної підготовки;
 - освітнім простором KOWO-центр (студентська ініціатива);
 - їдальнею та іншими пунктами харчування;
 - гуртожитками (<https://cusu.edu.ua/ua/studentu/naiavnist-vilnykh-mists-u-hurtozhytkakh>);
 - основним сховищем (300 осіб) і 6 укриттями у підвальних приміщеннях (1450 осіб);
 - медпунктом.

Для здобувачів вищої освіти доступний широкий спектр додаткових послуг та можливостей, які їм надає Університет, зокрема:

- юридична клініка (<https://shorturl.cusu.edu.ua/dm>) та психологічна служба (<https://shorturl.cusu.edu.ua/dl>), через які студенти отримують доступ до юридичної та психологічної допомоги;
- мовний центр (<https://cusu.edu.ua/ua/litsenzovanyi-movnyi-tsentr-2>) – допомагає студентам вдосконалити мовленнєві навички й уміння;
- медіапростір ЦДУ (<https://cusu.edu.ua/ua/universytet/media-cuspu>) – пропонує студентам місце для творчості, співпраці та спілкування;
- молодіжний театр «Резонанс» (<https://www.facebook.com/groups/331058927234217/?locale>) – надає можливість студентам проявити себе у творчості та розвинути театральні навички;
- молодіжний центр (<https://cusu.edu.ua/ua/pidrozdily/strukturni-pidrozdily/946-molodizhnyi-tsentr/13445-molodizhnyi-tsentr>) – організовує різноманітні заходи та події для студентів;
- санаторій-профілакторій «Юність» (<https://cusu.edu.ua/ua/sanatorii-profilaktorii-tsdu-yunist>) – пропонує студентам оздоровчі послуги та профілактику різноманітних захворювань;
- база відпочинку «Буревісник» (<https://cusu.edu.ua/ua/pidrozdily/strukturni-pidrozdily/78-general-information/13500-baza-vidpochynku-burevisnyk>): надає студентам можливість відпочити на природі.

Працюючі студенти: Університет пропонує гнучкі графіки навчання та інші послуги, які допомагають студентам поєднувати навчання з роботою.

Студенти з особливими освітніми потребами: університет пропонує адаптивні програми та послуги для студентів з інвалідністю або іншими особливими потребами.

Матеріально-технічна база ОП постійно оновлюється та вдосконалюється з метою створення найкращих умов для навчання та розвитку здобувачів освіти, що відповідає вимогам їхньої майбутньої професійної діяльності.

При плануванні, розподілі й наданні навчальних ресурсів і забезпеченні підтримки здобувачів вищої освіти враховуються потреби різноманітного студентського контингенту (студенти з досвідом, студенти, що працюють, студенти з особливими освітніми потребами) та принципи студентоцентрованого навчання. Внутрішнє забезпечення якості освіти гарантує, що всі

	необхідні ресурси відповідають цілям навчання, є загальнодоступними, а студентів поінформовано про їх наявність (https://www.cusu.edu.ua/ua/studentu). Матеріально-технічне забезпечення дає змогу організувати освітній процес протягом всього циклу підготовки за освітньо-професійною програмою.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Підготовка здобувачів за профілем ОПП забезпечена навчально-методичною документацією з усіх видів навчальних занять, доступом кожного студента до бібліотечних фондів, електронних фахових журналів, електронних бібліотечних ресурсів світу й баз даних відповідно до повного переліку дисциплін навчального плану, електронних навчальних ресурсів, наявністю навчальних лабораторій для проведення занять з усіх дисциплін як обов'язкової, так і вибіркової частини ОПП, наявністю методичних посібників і рекомендацій для проведення практикумів і підготовки кваліфікаційної роботи. З метою управління освітнім процесом розроблено ефективну політику у сфері інформаційного менеджменту й відповідну інтегровану інформаційну систему управління освітнім процесом. Ця система передбачає автоматизацію основних функцій управління освітнім процесом, зокрема: забезпечення проведення вступної компанії, планування та організація освітнього процесу; доступ до навчальних ресурсів; облік і аналіз успішності здобувачів вищої освіти; адміністрування основних та допоміжних процесів забезпечення освітньої діяльності; моніторинг дотримання стандартів якості; управління знаннями й інноваційний менеджмент; управління кадрами та ін. Локальні мережі навчальних корпусів з'єднуються оптоволоконною лінією. Всі навчальні комп'ютерні лабораторії об'єднані в окремий навчальний домен. Серверна база комп'ютерної мережі складається з комплекту сучасних потужних серверів, у тому числі на основі багатоядерних Intel™ Xeon™ CPU 3.00GHz 86_64. Інформаційна мережа Інтернет офіційного веб-сайту ЦДУ ім. В. Винниченка (https://cusu.edu.ua/ua/) допомагає студентам отримувати необхідну для навчання, провадження наукової та самоосвітньої діяльності, підвищення професійної кваліфікації тощо. На основі системи Ірбіс функціонує електронний каталог наукової бібліотеки університету. Створено університетський репозитарій для розміщення наукових праць та методичних матеріалів, навчально-методичну базу загальним обсягом 200 Гб електронних посібників, навчальних матеріалів, додаткової літератури. Електронні ресурси бібліотеки: (https://cusu.edu.ua/ua/pro-biblioteku/struktura-biblioteki); каталог (https://cusu.edu.ua/ua/library-cusu); репозитарій для розміщення наукових праць та методичних матеріалів викладачів університету (https://dspace.cusu.edu.ua/home). Успішно функціонує безкоштовний веб-сервіс для навчальних закладів Google Classroom, система дистанційної освіти Moodle-ЦДУ (http://moodle.kspu.kr.ua/), мультимедійне хмарно-

орієнтоване освітнє середовище «Вікі ЦДУ» на базі MediaWiki (<http://wiki.kspu.kr.ua/index.php>), електронна бібліотека (<http://www.cuspu.edu.ua/ua/pro-biblioteku>). ЗВО долучає здобувачів до світових освітніх онлайн платформ Coursera, Udemu, Edx. Функціонує система управління навчанням Moodle-ЦДУ (<http://moodle.kspu.kr.ua/>) та гіпертекстове середовище Вікі ЦДУ (<https://cutt.ly/d3HzXuz>).

Онлайн навчання проводиться на платформі Google Classroom в корпоративному домені @cuspu.edu.ua, використовуються засоби соціальної комунікації. В університеті використовується точки бездротового доступу до мережі Інтернет, учасники освітнього процесу мають необмежений доступ до мережі Інтернет.

ЗВО продовжено угоду з компанією Microsoft щодо участі університету у MSDN AcademicAlliance, оформлено підписку MSDN Premium, що дозволяє в повному обсязі забезпечити навчальні аудиторії такими ліцензійними продуктами як: Microsoft Windows XP, Office 2010, Windows Server, VisualStudio та інші. Крім того, університет має ліцензію для внутрішнього використання на StarOffice. Для здобувачів доступні мережеві сервіси для створення інтерактивних вправ (*Seterra Geography Games, LearningApps, Wordwall та ін.*), геосервіси (*Google Maps, Google Earth та ін.*), сервіси аналізу даних супутникового моніторингу Землі (EO Browser). Серед специфічного забезпечення для даної ОП в доступі є ліцензована електронна версія Національного атласу України (на 20 комп'ютерів).

На офіційних веб-сайтах університету, факультету розміщена інформація про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, навчальні плани, графіки освітнього процесу.

На сайті Університету зокрема наявна інформація про інформаційне забезпечення студентської науки в університеті: студентське наукове товариство (<https://cusu.edu.ua/ua/studentske-naukove-tovarystvo/diialnist-snt>); наукові конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, грантові програми (<https://cusu.edu.ua/ua/studentske-naukove-tovarystvo/olimpiady-konkursy-naukovykh-robot-hrantovi-prohramy>); студентський науковий вісник (<https://cusu.edu.ua/ua/studentskyi-naukovyi-visnyk-kirovohradskoho-derzhavnoho-pedahohichnoho-universytetu-imeni-volodymyra-vynnychenka>).

Також на сайті Університету розміщені результати моніторингових опитувань учасників освітнього процесу (<https://eq.cusu.edu.ua/>); рекомендації щодо ефективного використання технологій дистанційного навчання (<https://cusu.edu.ua/ua/component/content/article/942-studentu/15854-rekomendatsii-shchodo-poriadku-provedennia-zalikiv-ekzameniv-ta-atestatsii-z-vykorystanniam-tekhnohii-dystantsiinoho-navchannia?Itemid=2342>); цифрові сервіси для неформальної та інформальної освіти (<https://cusu.edu.ua/ua/studentu/tsyfrovi-servisy-dlia-osvity-ukrainy>).

Інформація про додаткові можливості Університету на сайті ЗВО: - мовний центр (<https://cusu.edu.ua/ua/litsenzovanyi-movnyi-tsentr>

	2); - підготовка офіцерів запасу (https://cusu.edu.ua/ua/studentu/military-department/zahalna-informatsiia); - курси та тренінги (https://cusu.edu.ua/ua/pidgotovka); - доступність навчання для маломобільних груп населення (https://cusu.edu.ua/ua/osvita/inkliuzyvna-osvita); - призначення стипендій (https://cusu.edu.ua/ua/oholoshennia/1055-studentu/pryznachennia-stypendii); - вирішення конфліктних ситуацій (https://cusu.edu.ua/ua/studentu/vyrishennia-konfliktnykh-sytuatsii); - методичні рекомендації про безпеку населення в умовах воєнного часу, про захисні споруди та укриття (https://cusu.edu.ua/ua/tsyvilna-oborona/14595-metodychni-rekomendatsii-pro-bezpeku-naseleennia-v-umovakh-voiennoho-chasu); - соціальні права для незахищених верств населення (https://cusu.edu.ua/ua/studentu/sotsialni-prava-dlia-nezakhyshchenykh-verstv-naseleennia). Інформація про працевлаштування на сайті Університету: - служба сприяння працевлаштуванню студентів і випускників (https://cusu.edu.ua/ua/studentu/sluzhba-spriyannya-pratsevlashtuvannyu-studentiv-i-vipusknikiv) та інше.
9. Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Передбачає можливість національної кредитної мобільності за бажанням студента, відповідно до «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка» (https://shorturl.at/mDXY5), а також положенням про «Порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (https://shorturl.at/nwxO9). Здобувачі вищої освіти мають можливість пройти онлайн-курси на освітніх платформах. В ЗВО діє «Тимчасовий порядок надання освітніх послуг на засадах внутрішньої академічної мобільності в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка здобувачам вищої освіти з території, на яких ведуться активні бойові дії» (https://shorturl.at/lxyCI). Академічна мобільність здобувачів вищої освіти передбачає їхню участь в освітньому процесі Університету та партнерських закладів освіти, проходження переддипломної та виробничої практики, проведення наукових досліджень із можливістю перезарахування в установленому порядку опанованих навчальних дисциплін, практик тощо. Зокрема, укладено договори про співпрацю / угоди про співробітництво з: 1. Прикарпатським національним університетом імені Василя Стефаника (№ 140с/23), 20.12.2023 — 20.12.2028 рр. 2. Донбаською державною машинобудівною академією, 2023–2028 рр.

3. Харківським національним педагогічним університетом імені Г.С. Сковороди, 02.02.2024 — 02.02.2029 рр.
4. Сумським державним університетом (№ 0001/60.33-2024 н), 11.01.2024 — 11.01.2029 рр.
5. Маріупольським державним університетом, 01.01.2024 — 01.01.2029 рр.
6. Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, 01.12.2023 — 01.12.2028 рр.
7. Національним авіаційним університетом (№ 2023/86/UA), 19.09.2023 — 19.09.2025 рр.
8. Науково-дослідним інститутом публічного права, 20.10.2023 — 20.10.2025 рр.
9. Рівненським державним гуманітарним університетом, 01.11.2023 — 01.11.2028 рр.
10. Мелітопольським державним педагогічним університетом імені Богдана Хмельницького, 11.09.2023 — 11.09.2028 рр.
11. Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського, 01.09.2023 — 01.09.2028 рр.
12. Сумським державним педагогічним університетом імені А.С.Макаренка, 17.02.2023 — 17.02.2028 рр.
13. Державним вищим навчальним закладом «Донбаський державний педагогічний університет», 03.2023 — 03.2028 рр.
14. Національним університетом «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, 01.05.2023 — 01.05.2028 рр.
15. Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 01.03.2023 — 01.03.2028 рр.
16. Комунальним закладом вищої освіти «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради, 03.04.2023 — 03.04.2028 рр.
17. Херсонським державним університетом (№ 03-28/2), 07.03.2023 — 07.03.2028 рр.
18. Державним університетом телекомунікацій, 28.02.2023 — 28.02.2028 рр.
19. Київським національним університетом технологій та дизайну (№ 4-23), 06.03.2023 — 06.03.2028 рр.
20. Національним університетом «Запорізька політехніка», 01.02.2023 — 01.02.2027 рр.
21. Львівським національним університетом імені Івана Франка, 01.02.2023 — 01.02.2028 рр.
22. Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини (№ 24\23), 27.02.2023 — 21.01.2028 рр.
23. Донецьким національним університетом імені Василя Стуса, 10.10.2022 — 10.10.2027 рр.
24. Центральноукраїнським національним технічним університетом, 19.09.2022 — 19.09.2027 рр.
25. Глухівським національним педагогічним університетом імені Олександра Довженка, 10.11.2022 — 10.11.2027 рр.
26. Вінницьким національним медичним університетом імені М.І. Пирогова, 19.05.2022 — 19.05.2027 рр.
27. Хмельницьким національним університетом, 01.01.2022 р. — безстроковий.
28. Кременчуцьким національним університетом імені Михайла

	Остроградського, 11.03.2021 — 11.03.2026 рр. 29. Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича, 11.01.2021 — 11.01.2026 рр. 30. Дніпровським національним університетом імені Олеся Гончара (№ 278), 16.12.2020 — 16.12.2025 рр. 31. Ізмаїльським державним гуманітарним університетом, 01.10.2020 — 01.10.2025 рр. 32. Полтавським національним педагогічним університетом імені В.Г. Короленка (від 27.09.2020), строк дії договору: до 27.09.2025 р.
Міжнародна кредитна мобільність	Програма розвиває перспективи стажування та участі в науково-дослідних проєктах та програмах академічної мобільності за кордоном. Право здобувачів вищої освіти на академічну мобільність реалізується на підставі міжнародних програм і проєктів, договорів про співробітництво в галузі освіти і науки між Університетом та закладами-партнерами, за програмою ERASMUS+ або з власної ініціативи здобувача, підтримуваної адміністрацією Університету, на основі індивідуальних запрошень. Формами академічної мобільності здобувачів вищої освіти в університеті є навчання за програмами академічної мобільності, мовне або наукове стажування, проходження навчальної та виробничої практик. Реалізація права здобувача освіти на міжнародну кредитну мобільність регламентується наступними документами: 1. «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти ЦДУ імені Володимира Винниченка» (https://cusu.edu.ua/images/files-2023/%D0%92%D0%97%D0%AF%D0%9E/Academic mobility for bachelors and magisters.pdf). 2. «Положення про програму обміну студентами на навчання на підставі міжнародних двосторонніх Угод про співпрацю ЦДУ імені Володимира Винниченка» (https://cusu.edu.ua/images/normativni_doc/Положення про програму обміну студентами ЦДУ.pdf). 3. «Положення про конкурсний відбір студентів на навчання за програмою обміну студентами на підставі міжнародних двосторонніх Угод про співпрацю Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка» (https://cusu.edu.ua/images/normativni_doc/Положення про відбір студентів міжнародних ЦДУ.pdf). 4. «Тимчасовий порядок надання освітніх послуг на засадах внутрішньої академічної мобільності в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка здобувачам вищої освіти з території, на яких ведуться активні бойові дії» (https://cusu.edu.ua/images/files-2023/B3ЯO/Poriadok_26.12.2022.pdf). Студенти та викладачі, які навчаються і працюють за ОП, мають можливість брати участь у програмах академічного обміну на

	підставі підписаних міжнародних договорів про співробітництво в галузі освіти та науки / угоди про співпрацю: 1. Вроцлавський університет (м. Вроцлав, Польща): Угода про співпрацю безстрокова. 2. ВШТІП Академія прикладних наук (м. Познань, Польща): Договір від 27.12.2023 р. на 5 років (вважається продовженим на той самий строк і за тих самих умов, якщо за 10 днів до закінчення строку договору, жодна зі сторін не повідомить про свій намір припинити договірні відносини) 3. Селезька академія (м. Катовіце, Польща): Договір від 22.12.2022 р. на 5 років (вважається продовженим на той самий термін і на тих самих умовах, якщо за 1 місяць до закінчення терміну дії Договору, жодна зі сторін не заявить про його припинення або зміну). 4. Університет бізнесу в Катовіце (Верхньоселезька академія ім. Войцеха Корфанти в Катовіце) (м. Катовіце, Польща): Договір безстроковий. 5. Університет Суспільних наук (м. Лодзь, Польща): Угода про співпрацю безстрокова. 6. WSG University in Bydgoszcz (м. Бидгощ, Польща): Угода про академічну співпрацю безстрокова. Студенти, які бажають взяти участь у програмах міжнародної академічної мобільності, можуть звернутися до наукового відділу (сектор міжнародної діяльності та роботи з іноземними студентами (https://cusu.edu.ua/ua/vmz/diialnist-viddil)) або на випускову кафедру за більш детальною інформацією та консультаціями.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Навчання іноземних здобувачів вищої освіти не проводиться.

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОПП

Розподіл змісту навчальної програми та навчальний час за навчальними дисциплінами підготовки

Шифр н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Цикл загальної підготовки			
Нормативні дисципліни			
ОК 1	Українська мова за професійним спрямуванням	4	екзамен
ОК 2	Історія та культура України	4	залік, екзамен
ОК 3	Філософія	3	екзамен
ОК 4	Іноземна мова	3	залік
ОК 6	Інформаційно-комунікаційні технології	3	залік
ОК 7	Фізичне виховання	4	залік
ОК 8	Права людини та громадянське суспільство в Україні	3	залік
ОК 9	Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі / Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки*	3/3	залік / залік
Всього за 1 циклом загальної підготовки		27	
Цикл професійної підготовки			
Дисципліни професійної підготовки			
Нормативні дисципліни професійної підготовки (психолого-педагогічний блок)			
ОК 10	Психологія	4,5	залік, екзамен
ОК 11	Педагогіка та інклюзивна освіта	10	залік, екзамен, екзамен
ОК 12	Вікова фізіологія та здоров'я дітей і підлітків	3	залік
Всього		17,5	
Нормативні дисципліни професійної підготовки за спеціальністю			
ОК 5	Англійська мова за професійним спрямуванням	7,5	залік, залік, екзамен
ОК 13	Методика навчання географії	6,5	екзамен
ОК 14	Загальне землезнавство	4,5	екзамен
ОК 15	Картографія з основами топографії	5	залік, екзамен
ОК 16	Гідрологія	3	екзамен
ОК 17	Метеорологія і кліматологія	3	залік
ОК 18	Геоморфологія з основами геології	3,5	екзамен
ОК 19	Географія населення	3	залік
ОК 20	Шкільний курс географії	3,5	екзамен
ОК 21	Географія світового господарства	3,5	екзамен
ОК 22	Географія материків і океанів	7	залік, екзамен
ОК 23	Регіональна економічна і соціальна географія	7	залік, екзамен
ОК 24	Економічна і соціальна географія України	6	залік, екзамен
ОК 25	Фізична географія України	6	залік, екзамен
ОК 26	Основи суспільної географії (англійською мовою)	3,5	екзамен
ОК 27	Інноваційні технології навчання географії	3	екзамен
Всього		75,5	

Нормативні дисципліни професійної підготовки (краєзнавчо-туристичний блок)			
ОК 29	Рекреаційна географія	3	екзамен
ОК 30	Основи наукових досліджень	3	залік
ОК 31	Краєзнавство і туризм	5	екзамен
ОК 32	Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи	3	екзамен
ОК 33	Географія Кіровоградської області	3	залік
ОК 34	Розробка та організація туристських турів та маршрутів (англійською мовою)	3,5	залік
	Всього	20,5	
Курсові роботи			
ОК35	<i>Курсова робота:</i>		
	- з географії / краєзнавчо-туристичних дисциплін	1,5	диф. залік
	- з методики навчання географії / методики організації краєзнавчо-туристичної роботи	1,5	диф. залік
	Всього	3	
Практична підготовка			
ОК 36	Виробнича практика-педагогічна у закладах освіти	18	диф. залік, диф. залік
	<i>Навчальна пропедевтична практика:</i>		
ОК 37	Навчальна практика пропедевтична з психології	1,5	залік
ОК 38	Навчальна практика пропедевтична з педагогіки	1,5	залік
ОК 39	Навчальна практика пропедевтична з фаху	1,5	залік
	Всього	4,5	
	<i>Навчальні географічні практики:</i>		
ОК 40	Комплексна географічна практика	3	залік
ОК 41	Комплексна фізико-географічна практика	3,5	залік
ОК 42	Комплексна фізико-географічна та суспільно-географічна практика	4,5	залік
	Всього	33,5	
Вибіркові дисципліни (вільний вибір студента)**			
ВК 1 – ВК 6	вибіркові дисципліни з каталогу	60	Залік
	Всього	60	
Всього за 2 циклом професійної підготовки		210	
Всього за циклами загальної та професійної підготовки		237	
А-1	Підготовка та складання кваліфікаційного екзамену з предметної спеціальності А4 Середня освіта «Географія»	3,0	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		240	

Примітки:

* Базову підготовку проходять громадяни України чоловічої статі (жіночої статі – добровільно), які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти (Пост. КМУ №734 від 21.06.2024).

** Студент обирає дисципліни/блок дисциплін із каталогу, затвердженому вченою радою університету: не менше 20% освітніх компонентів із каталогу циклу загальної підготовки, спрямовані на розвиток загальних компетентностей і soft skills; не менше 80% - професійно-орієнтовані, спрямовані на розвиток фахових компетентностей.

Обсяг ОПП становить 240 кредитів ЄКТС. Нормативна частина програми становить 180 кредитів ЄКТС (75%). Обсяг вибіркової частини – 60 кредитів ЄКТС (25%).

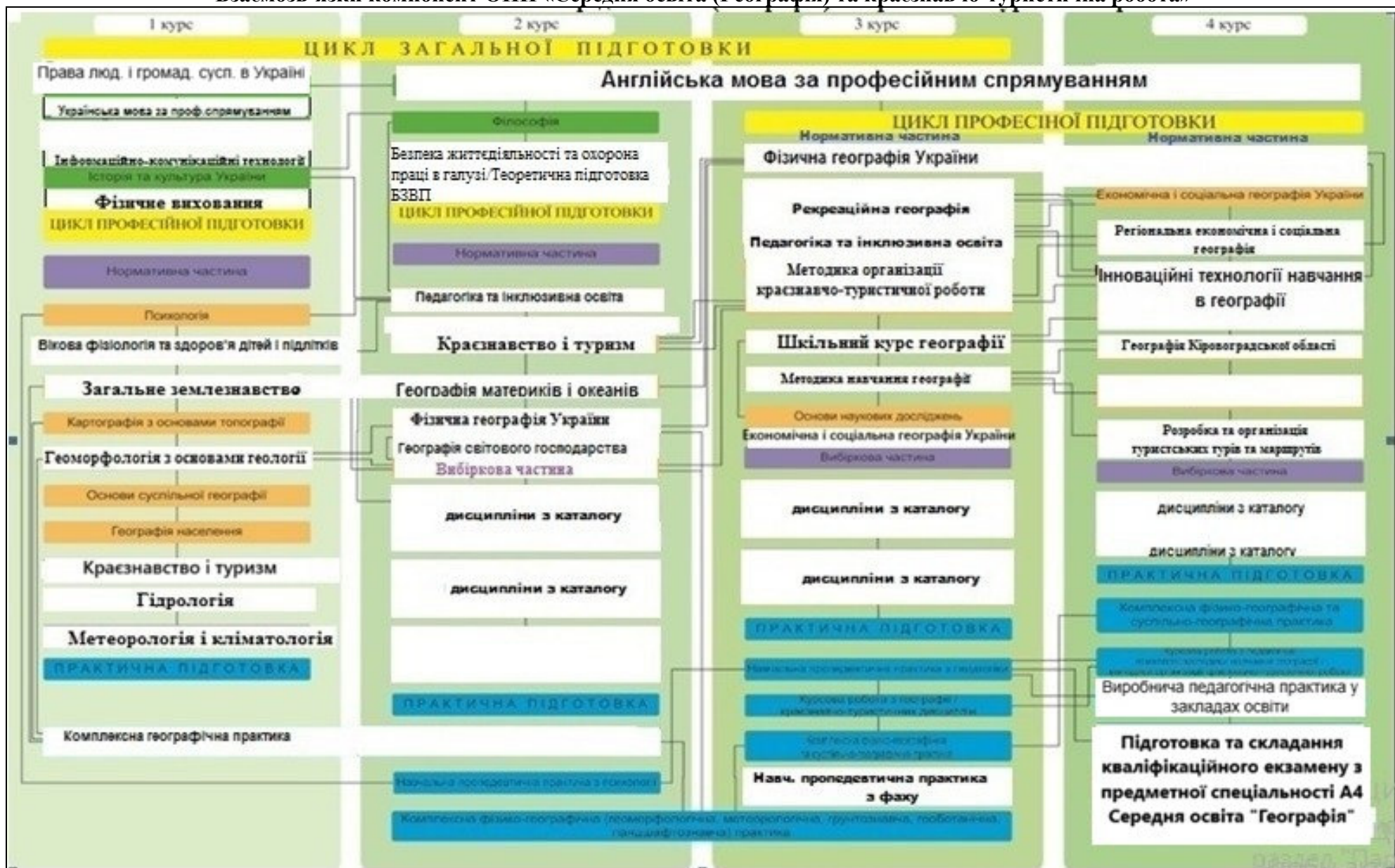
Підготовка до кваліфікаційного екзамену за потреби включає і оглядові лекції за окремими компонентами ОП.

**2.2. Структурно-логічна схема ОПШ «Середня освіта (Географія)
та краєзнавчо-туристична робота»
Логічна послідовність компонент ОПШ за семестрами**

Шифр	Компоненти освітньої програми
1 семестр	
ОК 1	Українська мова за професійним спрямуванням
ОК 2	Історія та культура України
ОК 4	Іноземна мова
ОК 6	Інформаційно-комунікаційні технології
ОК 7	Фізичне виховання
ОК 8	Права людини та громадянське суспільство в Україні
ОК 10	Психологія
ОК 12	Вікова фізіологія та здоров'я дітей і підлітків
ОК 14	Загальне землезнавство
ОК 26	Основи суспільної географії
2 семестр	
ОК 1	Українська мова за професійним спрямуванням
ОК 2	Історія та культура України
ОК 4	Іноземна мова
ОК 7	Фізичне виховання
ОК 10	Психологія
ОК 15	Картографія з основами топографії
ОК 16	Гідрологія
ОК 17	Метеорологія і кліматологія
ОК 18	Геоморфологія з основами геології
ОК 19	Географія населення
ОК 31	Краєзнавство і туризм
ОК 40	Комплексна географічна практика
3 семестр	
ОК 3	Філософія
ОК 5	Англійська мова за професійним спрямуванням
ОК 9	Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі / Теоретична підготовка базової загальновійськової підготовки
ОК 11	Педагогіка та інклюзивна освіта
ОК 22	Географія материків і океанів
ОК 31	Краєзнавство і туризм
ВК 1	дисципліна з каталогу
ОК 37	Навчальна практика пропедевтична з психології
4 семестр	
ОК 5	Англійська мова за професійним спрямуванням
ОК 11	Педагогіка та інклюзивна освіта
ОК 21	Географія світового господарства
ОК 22	Географія материків і океанів
ОК 25	Фізична географія України
ВК 2	дисципліна з каталогу
ОК 41	Комплексна фізико-географічна практика
5 семестр	
ОК 5	Англійська мова за професійним спрямуванням
ОК 11	Педагогіка та інклюзивна освіта
ОК 13	Методика навчання географії

ОК 20	Шкільний курс географії
ОК 25	Фізична географія України
ОК 30	Основи наукових досліджень
ВК 3	дисципліна з каталогу
ОК 38	Навчальна практика пропедевтична з педагогіки
ОК 41	Комплексна фізико-географічна практика
6 семестр	
ОК 5	Англійська мова за професійним спрямуванням
ОК 13	Методика навчання географії
ОК 24	Економічна і соціальна географія України
ОК 29	Рекреаційна географія
ОК 32	Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи
ВК 4	дисципліна з каталогу
ОК 35	Курсова робота з географії / краєзнавчо-туристичних дисциплін
ОК 39	Навчальна практика пропедевтична з фаху
ОК 42	Комплексна фізико-географічна та суспільно-географічна практика
7 семестр	
ОК 5	Англійська мова за професійним спрямуванням
ОК 23	Регіональна економічна і соціальна географія
ОК 24	Економічна і соціальна географія України
ОК 27	Інноваційні технології навчання географії
ОК 33	Географія Кіровоградської області
ВК 5	дисципліна з каталогу
ОК 36	Виробнича практика-педагогічна в закладах освіти
ОК 42	Комплексна фізико-географічна та суспільно-географічна практика
8 семестр	
ОК 5	Англійська мова за професійним спрямуванням
ОК 23	Регіональна економічна і соціальна географія
ОК 34	Розробка та організація туристських турів та маршрутів
ВК 6	дисципліна з каталогу
ОК 36	Виробнича практика-педагогічна в закладах освіти
ОК 35	Курсова робота з методики навчання географії / методики організації краєзнавчо-туристичної роботи
А-1	Підготовка та складання кваліфікаційного екзамену з предметної спеціальності А4 Середня освіта «Географія»

Взаємозв'язки компонент ОПП «Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота»

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньої програми «Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота» проводиться у формі комплексного кваліфікаційного екзамену, що включає запитання для перевірки рівня сформованості компетентностей з географічних дисциплін (загального землезнавства, географії материків і океанів, фізичної географії України, економічної і соціальної географії України, регіональної економічної і соціальної географії) та краєзнавства і туризму (теоретична частина атестації); та завдання з педагогіки, психології, методики навчання географії та методики організації краєзнавчо-туристичної роботи (практична частина атестації). Кваліфікаційний екзамен проводиться в усній формі.

Атестація здійснюється атестаційною комісією, до складу якої можуть входити представники роботодавців та їх об'єднань. Атестація здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти здійснюється відкрито і публічно згідно «Положення про атестацію здобувачів вищої освіти у Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка», що оприлюднене на сайті університету за адресою: https://cusu.edu.ua/images/normativni_doc/0224_Polozh_atest.pdf.

Процедура здобуття і присвоєння професійної кваліфікації визначена в «Положенні про порядок присвоєння професійних кваліфікацій в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (https://cusu.edu.ua/images/normativni_doc/3_Polozhenня_Proф_кваліфікації_31_03_2025.pdf). Умови, за яких присвоюються професійна кваліфікація:

- повне виконання вимог освітньої програми «Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота» першого (бакалаврського) рівня та індивідуального навчального плану здобувачем вищої освіти щодо проходження теоретичного навчання і проведення оцінювання за окремими освітніми компонентами, завдяки яким студенти здобувають необхідні для присвоєння професійної кваліфікації компетентності та досягають відповідних програмних результатів навчання;

- успішне проходження здобувачем вищої освіти практичної підготовки у відповідних обсягах в реальних умовах професійної діяльності, що закріплює та поглиблює засвоєння ними набутих компетентностей і результатів навчання, відповідно до цілей освітньої програми та професійного стандарту; студент повинен пройти навчальні та виробничі практики з виконанням завдань, розроблених відповідно до трудових функцій професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»;

- атестація (підсумкове оцінювання) повноти набутих особою компетентностей і досягнутих програмних результатів навчання на відповідність узгодженим з певним професійним стандартом вимогам освітньої програми; за результатами атестації встановлюється відповідність сформованих компетентностей вимогам освітньої програми з урахуванням відповідних професійних стандартів;

– прийняття Екзаменаційною комісією рішення про присвоєння професійної кваліфікації та внесення відповідної інформації у диплом про вищу освіту.

Програма атестації повною мірою охоплює всі цілі освітньої програми, без досягнення яких неможливе присвоєння професійної кваліфікації, має обґрунтований порядок і критерії оцінювання результатів навчання, які вчасно оприлюднюються та доступні для ознайомлення здобувачами.

До атестації допускаються здобувачі освіти, які повністю завершили засвоєння змісту освітньої програми, виконали всі вимоги індивідуального навчального плану, пройшли практичну підготовку у встановленому освітньою програмою обсязі.

Результати атестації є підставою для присвоєння або відмови у присвоєнні професійної кваліфікації. Рішення комісії фіксується в протоколах екзаменаційної комісії. Професійна кваліфікація, присвоєна Університетом, зазначається в документі про вищу освіту.

За умови позитивної оцінки атестація завершується видачею документу встановленого зразка про присудження здобувачу вищої освіти ступеня бакалавра із присвоєнням **кваліфікації**: *«Ступінь вищої освіти – бакалавр, галузь знань – А Освіта, спеціальність – А4 Середня освіта, предметна спеціальність – 07 Географія»*, **професійної кваліфікації**: *«Вчитель-бакалавр зі спеціальності А4 Середня освіта, предметної спеціальності Географія, б рівень НРК»*.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей (ЗК, ЗК*, ФК, СК*) обов'язковим компонентам (ОК) освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ОК 10	ОК 11	ОК 12	ОК 13	ОК 14	ОК 15	ОК 16	ОК 17	ОК 18	ОК 19	ОК 20	ОК 21	ОК 22	ОК 23	ОК 24	ОК 25	ОК 26	ОК 27	ОК 29	ОК 30	ОК 31	ОК 32	ОК 33	ОК 34	ОК 35	ОК 36	ОК 37	ОК 38	ОК 39	ОК 40	ОК 41	ОК 42												
ЗК1	+	+	+	+	+	+		+	+																																												
ЗК2						+				+	+		+																								+	+	+	+													
ЗК3																																									+	+	+										
ЗК4	+		+	+	+	+					+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+																								
ЗК5													+																																								
ЗК6							+		+			+																																									
ЗК7						+					+		+																																								
ЗК8									+	+	+																																										
ЗК9			+			+									+	+																																					
ЗК10	+			+	+																																																
ЗК11									+		+	+		+																																							
ЗК12		+							+		+	+		+																																							
/ ЗК*										+																																											
ФК1														+						+	+	+	+	+	+	+	+	+																									
ФК2														+				+	+				+																														
ФК3	+					+								+	+							+	+																														
ФК4											+		+																																								
ФК5												+	+									+																															
ФК6						+					+	+																																									
ФК7											+	+		+								+																															
ФК8						+				+	+	+	+	+																																							
ФК9															+								+																														
ФК10														+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+																									
ФК11														+			+	+	+				+																														
ФК12																+	+	+					+																														
ФК13																				+		+			+	+																											
ФК14											+		+																																								

Продовження таблиці 4

	OK 1	OK 2	OK 3	OK 4	OK 5	OK 6	OK 7	OK 8	OK 9	OK 10	OK 11	OK 12	OK 13	OK 14	OK 15	OK 16	OK 17	OK 18	OK 19	OK 20	OK 21	OK 22	OK 23	OK 24	OK 25	OK 26	OK 27	OK 29	OK 30	OK 31	OK 32	OK 33	OK 34	OK 35	OK 36	OK 37	OK 38	OK 39	OK 40	OK 41	OK 42			
ФК15																										+			+		+	+	+	+	+									
ФК16							+		+			+															+		+	+		+	+							+				
ФК17						+																						+		+	+		+	+							+			
ФК18																												+		+	+		+	+							+			
/ СК*									+	+					+																													

**6. Матриця відповідності програмних компетентностей (ІК, ЗК, ЗК*, ФК, СК*)
програмним результатам навчання (ПРН, ПРН*)**

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
Обов'язкові компоненти ОП		
ІК, ЗК1, ЗК4, ЗК10, ФК3	ПРН7, ПРН8, ПРН17	Українська мова за професійним спрямуванням
ІК, ЗК1, ЗК12	ПРН7, ПРН20	Історія та культура України
ІК, ЗК1, ЗК4, ЗК9	ПРН7, ПРН20	Філософія
ІК, ЗК1, ЗК4, ЗК10	ПРН7, ПРН17	Іноземна мова
ІК, ЗК1, ЗК4, ЗК10	ПРН7, ПРН17	Англійська мова за професійним спрямуванням
ІК, ЗК1, ЗК2, ЗК4, ЗК7, ЗК9, ФК3, ФК6, ФК8, ФК17	ПРН7, ПРН8, ПРН14, ПРН18	Інформаційно-комунікаційні технології
ІК, ЗК6, ФК16	ПРН23	Фізичне виховання
ІК, ЗК1, ЗК11, ЗК12	ПРН7, ПРН20, ПРН21	Права людини та громадянське суспільство
ІК, ЗК1, ЗК6, ЗК8, ЗК*, ФК8, ФК16, СК*	ПРН5, ПРН7, ПРН18, ПРН23, ПРН*	Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі / Теоретична підготовка БЗВП
ІК, ЗК2, ЗК8, ЗК11, ЗК12, ФК6, ФК7, ФК8, СК*	ПРН4, ПРН14, ПРН16, ПРН18, ПРН19, ПРН20, ПРН21	Психологія
ІК, ЗК2, ЗК4, ЗК7, ЗК8, ЗК11, ЗК12, ФК4, ФК5, ФК6, ФК7, ФК8, ФК14	ПРН4, ПРН13, ПРН14, ПРН15, ПРН16, ПРН18, ПРН19, ПРН20, ПРН21	Педагогіка та інклюзивна освіта
ІК, ЗК6, ФК8, ФК16	ПРН5, ПРН18, ПРН23	Вікова фізіологія та здоров'я дітей і підлітків
ІК, ЗК2, ЗК4, ЗК5, ЗК7, ЗК11, ФК4, ФК5, ФК7, ФК8, ФК14	ПРН4, ПРН14, ПРН15, ПРН18, ПРН19, ПРН20	Методика навчання географії
ІК, ЗК4, ЗК9, ФК1, ФК2, ФК3, ФК10, ФК11	ПРН1, ПРН2, ПРН3, ПРН8, ПРН9, ПРН10	Загальне землезнавство
ІК, ЗК4, ЗК9, ФК3, ФК9, СК*	ПРН8, ПРН12	Картографія з основами топографії
ІК, ЗК4, ФК10, ФК11, ФК12	ПРН3, ПРН9, ПРН10	Гідрологія
ІК, ЗК4, ФК2, ФК10, ФК11, ФК12	ПРН3, ПРН9, ПРН10	Метеорологія і кліматологія
ІК, ЗК4, ФК2, ФК10, ФК11, ФК12	ПРН3, ПРН9, ПРН10	Геоморфологія з основами геології
ІК, ЗК4, ФК1, ФК10, ФК13	ПРН1, ПРН2, ПРН6, ПРН10, ПРН11	Географія населення

ІК, ЗК4, ФК1, ФК3, ФК5, ФК7, ФК10	ПРН8, ПРН14, ПРН15, ПРН18	Шкільний курс географії
ІК, ЗК4, ФК1, ФК3, ФК10, ФК13	ПРН1, ПРН6, ПРН8, ПРН10, ПРН11, ПРН12	Географія світового господарства
ІК, ЗК4, ФК1, ФК2, ФК9, ФК10, ФК11, ФК12	ПРН1, ПРН2, ПРН3, ПРН8, ПРН9, ПРН10, ПРН12	Географія материків і океанів
ІК, ЗК4, ФК1, ФК10, ФК13	ПРН1, ПРН6, ПРН8, ПРН10, ПРН11, ПРН12	Регіональна економічна і соціальна географія
ІК, ЗК4, ФК1, ФК10, ФК13	ПРН1, ПРН6, ПРН8, ПРН10, ПРН11, ПРН12	Економічна і соціальна географія України
ІК, ЗК4, ФК1, ФК10, ФК11, ФК12, ФКС1, ФК16	ПРН1, ПРН2, ПРН3, ПРН8, ПРН9, ПРН10	Фізична географія України
ІК, ЗК4, ФК1, ФК10, ФК13	ПРН1, ПРН2, ПРН6, ПРН8, ПРН11	Основи суспільної географії
ІК, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ФК3, ФК4, ФК5, ФК7, ФК8	ПРН4, ПРН14, ПРН18	Інноваційні технології навчання географії
ІК, ФК10, ФК13, ФК15, ФК16, ФК17, ФК18	ПРН2, ПРН6	Рекреаційна географія
ІК, ЗК3, ЗК4, ЗК7, ЗК9, ФК1, ФК3, ФК4	ПРН1, ПРН8, ПРН13, ПРН22	Основи наукових досліджень
ІК, ФК14, ФК15, ФК16, ФК17, ФК18	ПРН6, ПРНС1, ПРН23, ПРН24, ПРН25	Краєзнавство і туризм
ІК, ФК14, ФК15, ФК16, ФК17, ФК18	ПРН22, ПРН23, ПРН24, ПРН25	Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи
ІК, ФК10, ФК11, ФК13, ФК14, ФК15	ПРН2, ПРН3, ПРН6, ПРН10, ПРН22, ПРН24	Географія Кіровоградської області
ІК, ФК14, ФК15, ФК16, ФК17, ФК18	ПРН22, ПРН23, ПРН24, ПРН25	Розробка та організація туристських турів та маршрутів
ІК, ЗК3, ФК1, ФК3, ФК4, ФК9, ФК10, ФК11, ФК13, ФК15, ФК16, ФК17, ФК18	ПРН8, ПРН10, ПРН11, ПРН12, ПРН13, ПРН15, ПРН18, ПРН23, ПРН24, ПРН25	Курсова робота з географії / краєзнавчо-туристичних дисциплін; методики навчання географії / методики організації краєзнавчо-туристичної роботи
ІК, ЗК2, ЗК5, ЗК6, ЗК11, ЗК12, ФК5 ФК6, ФК7, ФК8	ПРН14, ПРН15, ПРН16, ПРН18, ПРН19, ПРН21, ПРН23, ПРН24	<i>Виробнича практика-педагогічна у закладах освіти</i>
ІК, ЗК2, ЗК5, ЗК6, ЗК11, ЗК12, ФК5 ФК6	ПРН4, ПРН5, ПРН15, ПРН16	Навчальна практика пропедевтична з психології
ІК, ЗК2, ЗК5, ЗК6, ЗК11, ЗК12,	ПРН4, ПРН5, ПРН15	Навчальна практика пропедевтична з педагогіки

ФК5 ФК6		
ІК, ЗК2, ЗК5, ЗК6, ЗК11, ЗК12, ФК5 ФК6, ФК7, ФК8	ПРН4, ПРН5, ПРН15, ПРН18	Навчальна практика пропедевтична з фаху
ІК, ЗК3, ФК4, ФК9, ФК10, ФК16, ФК17, ФК18	ПРН12, ПРН13, ПРН23, ПРН24	Комплексна географічна практика
ІК, ЗК3, ФК4, ФК9, ФК10	ПРН12, ПРН13, ПРН22, ПРН24	Комплексна фізико- географічна практика
ІК, ЗК3, ФК4, ФК9, ФК10, ФК13	ПРН11, ПРН12, ПРН13, ПРН22, ПРН24	Комплексна фізико- географічна та суспільно- географічна практика

**7. Матриця відповідності визначених компетентностей / результатів навчання
дескрипторам НРК**

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння / навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
	Зн1 Концептуальні наукові та практичні знання. Зн2 Критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Ум1 Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички. Ум2 Майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	К1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації. К2 Збір, інтерпретація та застосування даних. К3 Спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово	АВ1 Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами. АВ2 Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах. АВ3 Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти. АВ4 Організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп. АВ5 Здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії
Загальні компетентності				
ЗК1 – базові знання з дисциплін соціально-гуманітарної підготовки в обсязі, необхідному для засвоєння фахових дисциплін та професійної діяльності вчителя.	Зн1		К2 К3	

ЗК2 – здатність до критичного осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей, зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань і пояснень, що їх обґрунтовують, до осіб, які навчаються.	Зн2	Ум1	К1 К3	АВ1 АВ3
ЗК3 – здатність до проведення дослідницької та/або інноваційної діяльності.	Зн2	Ум2	К1 К2	АВ1 АВ2
ЗК4 – здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, набувати соціальні навички (soft skills), спеціалізовані концептуальні знання в процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, усвідомлення можливості навчання впродовж життя.	Зн1 Зн2	Ум1 Ум2	К2	АВ5
ЗК5 – здатність застосовувати набуті знання на практиці, критично сприймати інформацію, виявляти та розв'язувати проблеми, генерувати нові ідеї (креативність), приймати обґрунтовані рішення, адаптуватися та діяти в новій ситуації, бути ініціативним та підприємливим (підприємницька компетентність).		Ум1 Ум2	К1	АВ1 АВ2 АВ3 АВ4
ЗК6 – навички забезпечення безпеки життєдіяльності та здорового способу життя, збереження		Ум1	К1	АВ1 АВ2

здоров'я і високої працездатності.				
ЗК7 – навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у процесі навчання або дослідження, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.		Ум1 Ум2	К1 К2	АВ1
ЗК8 – здатність до прийняття ефективних рішень у складних і непередбачуваних умовах у професійній діяльності, що потребує застосування нових підходів та прогнозування, відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).	Зн2	Ум1 Ум2	К1	АВ1 АВ2 АВ4
ЗК9 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Зн1 Зн2	Ум1	К1 К2	
ЗК10 – здатність спілкуватися та здобувати освіту державною мовою (як усно, так і письмово), використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності, розвивати мовно-комунікативні навички учнів.	Зн1	Ум1	К1 К2 К3	АВ5
ЗК11 – навички міжособистісної взаємодії, уміння працювати автономно та в команді, спілкуватись з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність); здатність реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства;	Зн1	Ум1	К1 К3	АВ1 АВ2 АВ3 АВ4

здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина, усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина (громадянська компетентність).				
ЗК12 – здатність діяти на засадах етичних міркувань (мотивів), педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами, дотримуватися гендерної рівності, виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, виражати національну та культурну ідентичність, творчо самовиражатись (культурна компетентність), застосовувати соціальні навички (soft skills).		Ум1	К3	АВ1 АВ2 АВ3 АВ4 АВ5
Фахові компетентності				
ФК1 – здатність демонструвати знання теоретико-методологічних основ та історії розвитку географічної науки, використовувати поняттєво-термінологічний апарат, концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних	Зн1 Зн2	Ум2	К1 К2 К3	АВ1 АВ3

просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному).				
ФК2 – здатність застосовувати базові знання з природничих наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних ресурсів та природокористування, природних комплексів.		Ум2	К2	АВ1 АВ3
ФК3 – здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному та освітньо-науковому інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності, ефективно та вільно передавати географічні ідеї, принципи та теорії письмовими, усними та візуальними засобами, в тому числі за допомогою інформаційних технологій; використовувати інновації у професійній діяльності, ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси.	Зн1 Зн2	Ум1 Ум2	К1 К2 К3	АВ3 АВ5
ФК4 – володіння методикою географічних та педагогічних досліджень, здатність виконувати польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, застосовувати наукові	Зн1 Зн2	Ум2	К2	АВ1 АВ4 АВ5

методи досліджень, інтерпретувати отримані результати досліджень, застосовувати їх у професійній діяльності.				
ФК5 – здатність до виконання функціональних обов'язків вчителя географії та класного керівника, педагогічного мислення, осмислення та аналізу педагогічної дійсності, застосування творчого підходу, різних підходів до розв'язування педагогічних проблем і ситуацій, планування навчально-виховної роботи з дітьми, педагогами та батьками, застосування індивідуального підходу, розвитку творчих здібностей та критичного мислення в учнів, активізації пізнавальної діяльності, дотримання педагогічного такту, взаємодії з колегами на засадах партнерства; моніторингу власної педагогічної діяльності, визначення індивідуальних професійних потреб та професійного саморозвитку впродовж життя.		Ум1 Ум2	К1 К2 К3	АВ1 АВ2 АВ4 АВ5
ФК6 – здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів, психологічні особливості засвоєння ними навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції освітньо-виховного		Ум1 Ум2	К1 К3	АВ1 АВ2 АВ4

процесу у середній школі, результатів конкретних педагогічних впливів, створювати сприятливий позитивний емоційний клімат на уроці, мотивувати учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність, конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, управляти учнівським колективом, організувати комунікацію учнів, формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною, створювати рівноправне особистісно зорієнтоване (суб'єкт-суб'єктне), справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціокультурних та економічних особливостей, розвитку у них позитивної самооцінки та я-ідентичності; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.				
ФК7 – здатність застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів ключових і предметних компетентностей, наскрізних умінь та ціннісного ставлення, здійснення міжпредметних зв'язків географії відповідно до вимог державного стандарту з освітньої		Ум2	К1	АВ1 АВ4

галузі «Природнича» Державного стандарту базової середньої освіти та концепції Нової української школи.				
ФК8 – здатність моделювати зміст навчання географії відповідно до обов’язкових результатів навчання учнів, планувати, організовувати та конструювати процес навчання географії в школі відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, з врахуванням санітарно- гігієнічних вимог, основних дидактичних принципів, вікових та індивідуальних особливостей учнів; добирати і використовувати в освітньому процесі сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів, у тому числі й інформаційні та цифрові; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу.	Зн1 Зн2	Ум2	К1 К2	АВ1 АВ2 АВ4
ФК9 – здатність орієнтуватися на місцевості за допомогою різних засобів, включаючи небесні світила, компас, карту; проєктувати і складати різноманітні тематичні карти, аналізувати інформацію за географічними картами, атласами та іншими картографічними творами,	Зн1	Ум2	К2	АВ1

використовувати ГІС-технології в обсязі, необхідному для роботи вчителя географії та вирішення задач, пов'язаних із просторово-розподіленою інформацією в середовищі ГІС.				
ФК10 – здатність до системного географічного мислення, критичного сприйняття інформації, розуміння та пояснення основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації, уміння встановлювати географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства.	Зн1 Зн2	Ум1 Ум2	К1 К2	АВ3
ФК11 – здатність до розуміння та пояснення особливостей фізико-географічних об'єктів у геосферах, взаємозв'язків у ландшафтах та біогеоценозах; географічного аналізу закономірностей просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояву фізико-географічних закономірностей у межах океанів, материків, України та її регіонів.	Зн1	Ум1	К1 К2	АВ3
ФК12 – здатність пояснювати геоекологічні аспекти	Зн1	Ум1	К1 К2	АВ1 АВ3

функціонування природно-техногенних систем, прагнення до збереження навколишнього середовища, раціонального природокористування, охорони ландшафтного різноманіття та біорізноманіття, природоохоронної та природно-заповідної діяльності, розуміти та пояснювати стратегію збалансованого розвитку людства.				
ФК13 – здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, населення, культури та релігій, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах.	Зн1	Ум1	К1 К2	АВ1 АВ3
ФК14 – здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній та позашкільній діяльності.		Ум2	К1 К2	АВ1 АВ3
ФК15 – здатність застосовувати знання теоретичних основ рекреаційної географії, краєзнавства та туризму в професійній діяльності, характеризувати закономірності просторової організації рекреаційних та туристичних ресурсів світу, окремих країн та України.		Ум2	К1 К2	АВ1 АВ3
ФК16 – здатність організовувати краєзнавчо-туристичну роботу в закладах		Ум1 Ум2	К1 К2	АВ1 АВ2 АВ4

освіти, планувати та проводити краєзнавчо-туристичні заходи, розробляти туристичні маршрути і тури відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, основ гігієнічного та медичного забезпечення, особливостей фізичного розвитку учнів.				
ФК17 – здатність організувати шкільне та туристичне краєзнавство, проводити краєзнавчо-туристичні дослідження своєї місцевості, збирати, упорядковувати і використовувати краєзнавчі матеріали, працювати з різними джерелами краєзнавчої інформації.		Ум2	К1 К2	АВ1 АВ3
ФК18 – здатність розробляти різні види екскурсій з урахуванням пізнавальних потреб, культури, релігії рекреанта, на підставі знань ресурсів рекреаційного регіону, існуючих технологій розробки екскурсійної програми, методик проведення екскурсій; володіння методикою організації музейної справи.		Ум2	К1 К2	АВ1 АВ3

9. Урахування вимог професійних стандартів

У фахових (предметних) компетентностях освітньої програми враховано професійні компетентності вчителя закладу загальної середньої освіти з Професійного стандарту, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 р. № 1225.

Професійні компетентності вчителя закладу загальної середньої освіти з Професійного стандарту	Фахові (предметні) компетентності освітньої програми, які їм відповідають
A2.1. Здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених державними стандартами освіти	ФК8
A2.2. Здатність формувати і розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти	ФК2 ФК7
A2.3. Здатність здійснювати інтегроване навчання здобувачів освіти	ФК7
A2.4. Здатність добирати і використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти	ФК4 ФК7 ФК8
A2.5. Здатність формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти	ФК7
A3.1. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності	ФК3 ФК9 ФК10
A3.2. Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) ресурси	ФК3 ФК9
A3.3. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі	ФК3 ФК9
B1.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан	ФК6 ФК16
B 1.2. Здатність використовувати стратегії роботи зі здобувачами освіти, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності	ФК6
B.1.3. Здатність формувати мотивацію здобувачів освіти й організувати їхню пізнавальну діяльність	ФК5 ФК6
B 1.4. Здатність формувати спільноту здобувачів освіти, у якій поважають і враховують права кожного	ФК6
B2.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами	ФК6
B2.2. Здатність конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу	ФК8 ФК16
B2.3. Здатність усвідомлювати й поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі	ФК10, ФК11, ФК12, ФК13
B3.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії із здобувачами освіти в освітньому процесі	ФК6
B3.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства	ФК5 ФК6

Б3.3. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами	ФК5 ФК6
В1.1. Здатність створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища	ФК6 ФК16
В1.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами	ФК6 ФК16
В1.3. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного здобувача освіти з урахуванням вікових та інших індивідуальних особливостей	ФК6 ФК16
В2.1. Здатність організувати безпечно освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу	ФК8 ФК16
В2.2. Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни	ФК8 ФК16
В2.3. Здатність формувати в здобувачів освіти культуру здорового й безпечного способу життя	ФК8, ФК16 ФК18
В2.4. Здатність підтримувати особисте фізичне та психоемоційне здоров'я під час професійної діяльності	ФК6
В2.5. Здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу	ФК8 ФК16
Г1.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу	ФК5, ФК8
Г1.2. Здатність планувати освітній процес	ФК5, ФК6, ФК8
Г2.1. Здатність організувати процес навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти	ФК5, ФК6, ФК7, ФК8
Г2.2. Здатність організувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти	ФК7 ФК8
Г2.3. Здатність організувати осередки навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти	ФК8
Г3.1. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти	ФК8
Г3.2. Здатність аналізувати результати навчання здобувачів освіти	ФК8
Г3.3. Здатність формувати спроможність у здобувачів освіти до самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання	ФК8
Д1.1. Здатність здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег	ФК5
Д1.2. Здатність надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку	ФК5
Д1.3. Здатність до інноваційної діяльності	ФК3, ФК4, ФК5, ФК8, ФК9

10. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Внутрішнє забезпечення якості вищої освіти (ВЗЯВО) здійснюється відповідно до «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка», що оприлюднене на сайті університету за адресою: https://www.cusu.edu.ua/images/files-2023/ВЗЯО/Положення_про_забезпечення_якості_2022_зі_змінами.pdf.

Дане Положення відповідає вимогам Європейських стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти (ESG 2015), статті 16 Закону України «Про вищу освіту» (зі змінами) та статті 41 Закону України «Про освіту» (зі змінами), постанові КМУ №1187 від 30.12.2015 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» (2021), Статуту Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (далі – Університет), «Положенню про організацію освітнього процесу Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка».

Положення регламентує діяльність, пов'язану з моніторингом, періодичним переглядом програм і контрольних заходів, формуванням якісного контингенту здобувачів вищої освіти, оцінюванням результатів навчання, посиленням практичної підготовки, забезпеченням якості кадрового складу, удосконаленням інформаційної системи управління та Е-навчання, забезпеченням академічної доброчесності, публічності інформації щодо діяльності Університету, участю в рейтингових дослідженнях ЗВО різних рівнів.

ВЗЯВО визначає Стратегію ЦДУ імені Володимира Винниченка та процедури забезпечення якості освіти; механізми забезпечення академічної доброчесності, які покликані запобігти плагіату, фальсифікації результатів наукових досліджень та іншим порушенням академічної доброчесності; моніторинг та оцінювання якості освіти, що дозволяє збирати інформацію про якість освіти та використовувати її для прийняття управлінських рішень; менеджмент якості, який забезпечує ефективне функціонування ВЗЯВО і ґрунтується на залученні всіх учасників університетської спільноти (викладачів, здобувачів освіти) та роботодавців і представників громадськості до процесу постійного вдосконалення освітнього процесу з використанням різноманітних інструментів та методів.

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності у Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка складається з таких процедур і заходів:

- удосконалення планування освітньої діяльності: затвердження, моніторинг і періодичний перегляд освітніх програм;
- щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне

оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти;

- забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу та підтримки здобувачів вищої освіти;
- розвиток інформаційних систем з метою підвищення ефективності управління освітнім процесом;
- забезпечення публічності інформації про діяльність університету та встановлення зворотних зв'язків між учасниками освітнього процесу;
- участь у заходах, спрямованих на розширення присутності університету в національних і міжнародних програмах підготовки фахівців з вищою освітою, рейтингових дослідженнях закладу вищої освіти та ін. заходів.

11. Перелік нормативних документів, на яких базується освітньо-професійна програма

Офіційні документи:

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Класифікатор професій ДК 003:2010 (із змінами і доп., внесеними наказом Міністерства економіки України від 16.01.2024 № 1410). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>
4. Концепція Нової української школи. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska_shkolacompressed.pdf
5. Наказ МОН України від 01.06.2016 за № 600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти». URL: http://old.mon.gov.ua/files/normative/2016-06-01/5555/nmon_600.zip
6. Наказ МОН України від 11.11.2022 № 1006 «Деякі питання розміщення державного (регіонального) замовлення, поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей), спеціалізацій та присвоєння професійних кваліфікацій педагогічних працівників закладами фахової передвищої, вищої освіти, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 23 грудня 2022 р. за № 1669/39005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1669-22#n20>
7. Наказ МОН України від 31.05.2016 за №506 «Про затвердження Переліку предметних спеціалізацій спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)», за якими здійснюється формування і розміщення державного замовлення та поєднання спеціальностей (предметних спеціалізацій) в системі підготовки педагогічних кадрів. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0798-16>
8. Національна рамка кваліфікацій. Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/519-2020-%D0%BF#n10>
9. Положення про освітні програми в Центральнотраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка. Кропивницький: ІВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. 43 с. URL: https://www.cusu.edu.ua/images/files-2023/%D0%92%D0%97%D0%AF%D0%9E/poloj_osv-progr_CUSU.pdf

10. Професійний стандарт «Викладач закладу вищої освіти». URL: <http://surl.li/piql>
11. Професійний стандарт за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)". (Затверджено наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 2736 від 23.12.2020) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>
12. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку проведення базової загальної підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських» від 21 червня 2024 року № 734 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2024-%D0%BF#Text>
13. Лист МОН «Про запровадження базової підготовки здобувачів освіти» від 14.03.25 року № 1/4893-25 https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/94335/

Корисні посилання:

1. ISCED (МСКО) 2011. URL: <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>
2. ISCED-F (МСКО-Г) 2013. URL: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/iscedfields-of-education-training-2013.pdf>
3. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів. URL: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>
4. Національний освітній глосарій: вища освіта. URL: https://lib.iitta.gov.ua/715512/1/Glosariy_Full_Fin.pdf
5. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти. URL: [https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/nauk%20method%20rada/BolonskyiProcessNewParadigm\(%D0%AE%D0%A0%D0%B0%D1%88%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87\).pdf](https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/nauk%20method%20rada/BolonskyiProcessNewParadigm(%D0%AE%D0%A0%D0%B0%D1%88%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87).pdf)
6. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд. URL: https://erasmusplus.org.ua/images/phocadownload/_book_2015.pdf
7. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації. URL: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf

Додаткові джерела:

1. Європейська кредитна трансферно-накопичувана система 2015 р. Довідник користувача (переклад українською мовою). URL: <http://surl.li/onpnn>
2. The UK Quality Code for Higher Education, Subject Benchmark Statements. URL: <http://surl.li/ptezv>
3. EQF-LLL – European Qualifications Framework for Lifelong Learning. Режим доступу: https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/brochexp_en.pdf
4. QF-EHEA – Qualification Framework of the European Higher Education Area. URL: <https://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=67>